



ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN vzw

samen dementie draagbaar maken

Driemaandelijks tijdschrift van de Alzheimer Liga Vlaanderen vzw
Lid van de Ligue Nationale Alzheimer Liga asbl/vzw/VoG - Registratienummer: P00 2048
Onder de Hoge Bescherming van Hare Majesteit de Koningin



ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN vzw

samen dementie draagbaar maken

Rubensstraat 104/4, 2300 Turnhout
T 014 43 50 60, F 014 43 76 54
secretariaat@alzheimerliga.be
www.alzheimerliga.be
www.jongdementie.info
BE87 3101 0355 8094



0800 15 225
Alzheimer Phone National
GRATIS LUISTER- & INFOLIJN

INHOUD

Cover	1
Inhoud	2
Colofon	2
Voorwoord	3
Onze Liga in de kijker	4
Ontvangen giften	7
Een kijkje bij Familiegroepen (Jong)Dementie regio's Gent, Deinze, Brugge, Turnhout en Mechelen	9
Alzheimer Liga Vlaanderen in samenwerking met	15
Focus op dementie	18
Publicaties	26
Alzheimer in de pers	28
Regionale werking	30
<i>Alzheimer Liga Vlaanderen provincie Antwerpen:</i>	30
<i>Alzheimer Liga Vlaanderen provincie Limburg:</i>	32
<i>Alzheimer Liga Vlaanderen provincie Oost-Vlaanderen:</i>	32
<i>Alzheimer Liga Vlaanderen provincie Vlaams-Brabant:</i>	33
<i>Alzheimer Liga Vlaanderen provincie West-Vlaanderen:</i>	34
Steun ons: doe een gift!	35

COLOFON

De Alzheimer Liga Vlaanderen vzw is een vereniging van families en hulpverleners geconfronteerd met de ziekte van Alzheimer en aanverwante aandoeningen, en is lid van de Ligue Nationale Alzheimer Liga asbl/vzw/VoG.

SECRETARIAAT

Rubensstraat 104/4
2300 TURNHOUT
Tel.: 014 43 50 60
en 0800 15 225
secretariaat@alzheimerliga.be

LIDMAATSCHAP

Gewoon lid € 10

Rekeningnummer: 310-1035580-94, IBAN BE87 3101 0355 8094. De Alzheimer Liga Vlaanderen is door het Ministerie van Financiën erkend om belastingvrijstelling te verlenen voor giften. Schenkingen van in totaal minstens 40 euro per jaar (storting lidgeld niet inbegrepen) geven een belastingvermindering van 45%. De Alzheimer Liga Vlaanderen is ook erkend om legaten te aanvaarden. De Alzheimer Liga Vlaanderen is ook aanvaard als lid van de VEF (Vereniging voor Ethiek in de Fondsenwerving) en aangesloten bij donorinfo.be.

"Alzheimer": driemaandelijks tijdschrift van de Alzheimer Liga Vlaanderen vzw.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: François De Vleeschouwer – Platanenlaan 9 – 2200 Herentals
REDACTIE: Hilde Lamers & Gitta De Nutte

Janssen



VOORWOORD

Lieve lezers

Doorheen alle tijden zijn mensen op zoek gegaan naar persoonlijke zelfontplooiing en vervolmaking. Niet zelden vanuit de hunker om de wereld en de eigen omgeving beter en mooier te maken. Omdat mensen maar mensen zijn, gebeurt het hele ontwikkelingsproces met vallen en opstaan.

De lokroep naar eigen voordeel kan sterk zijn, maar de geschiedenis levert onweerlegbare bewijzen dat mensen in staat zijn boven zichzelf uit te stijgen. Wanneer er evenwicht kan bereikt worden tussen bezinning en actie, tussen denken en doen, tussen overtuiging en beleving, zijn mensen tot grote verwezenlijkingen in staat. Bij Antoine de Saint-Exupéry lezen we: "Als je een schip wil bouwen, roep dan geen mannen bij elkaar om hout te verzamelen, het werk te verdelen en orders te geven. In de plaats daarvan: leer ze verlangen naar de enorme eindeloze zee."

Goede resultaten bij geleverde inspanningen vertrekken dikwijls vanuit idealen en vanuit het streven naar duidelijke doelstellingen. Het menselijk geluk ontspringt volgens ons uit heel veel dromen gekoppeld aan een streven naar een warmmenselijk leven. Zonder dromen varen we zonder kompas; zonder concrete daden blijven de dromen wereldvreemd.

Ook in onze Alzheimer Liga Vlaanderen koesteren wij dromen en werken wij aan een aantal doelstellingen via concrete acties allerhande. Hierover kan je uitvoerig lezen in onderhavig tijdschrift, in onze nieuwsbrieven, op onze website, ... Onze 194 vrijwilligers in de 45 Familiegroepen (Jong)Dementie verspreid over alle Vlaamse provincies, staan ten dienste van de personen met dementie en hun naaste omgeving. Het luisterend oor via de Alzheimer Phone National, allerhande vormingsinitiatieven, symposia, ontmoetingsdagen, Werelddagen Dementie, Alzheimer Code, ... zijn allemaal initiatieven waarmee we in Vlaanderen 'Dementie draagbaar maken'.

We kunnen daarvoor, godzijdank, telkenmale opnieuw beroep doen op mensen die 'de kleine goedheid' waarover Emmanuel Levinas schrijft in zijn filosofische traktaten, in de praktijk brengen. Ook u wordt hiertoe opgeroepen. "U kijkt in het gelaat van de Andere, de weerloze kwetsbare mens die appel doet op uw verantwoordelijkheid", aldus Levinas.

Om het realiseren van de doelstellingen die onze Alzheimer Liga Vlaanderen vooropstelt te kunnen uitvoeren, werken directeur en stafmedewerkers samen met de Raad van Bestuur aan een strategisch plan 2016 – 2020. Ter uitvoering van de statutaire doeleinden zal, via het omschrijven van strategische en operationele doelstellingen, een Globaal Actieplan opgesteld worden. Het Globaal Actieplan zal over vijf jaren worden uitgespreid in jaaractieplannen. Er zal gewaakt worden over de haalbaarheid en een gezonde spreiding, rekening houdend met de menselijke, financiële en tijdsgebonden limieten waarmee de organisatie geconfronteerd wordt, nu en in de toekomst.

We zijn dankbaar voor de expertise en de financiële ondersteuning die we van zoveel sympathisanten aangeboden krijgen. De waardering die we van overheidswege mogen ondervinden, op Vlaams, provinciaal en plaatselijk niveau geven een boost aan ons enthousiasme.

Samen met onze externe partners werken we verder aan een dementievriendelijk Vlaanderen!

Genegen groeten



*François De Vleeschouwer
Voorzitter Alzheimer
Liga Vlaanderen*



*Hilde Lamers
Directeur Alzheimer
Liga Vlaanderen*



WERELDDAG DEMENTIE 2016: EEN WARMMENSELIJKE DAG OM NIET SNEL TE VERGETEN!

'Dementie beleeft je niet alleen'

Wanneer dementie in je leven komt, beleeft je het niet alleen ... , zeker als je bedenkt dat er in Vlaanderen zo'n 122.000 mensen met dementie leven. 1 op 3 Vlamingen kent iemand met deze aandoening. Mogelijk vermoedde u dit al. Maar weet u ook dat ongeveer 250.000 Vlamingen mantelzorg voor hen opnemen? Dat is een hele uitdaging! Om nog niet te spreken over de effecten die de aandoening heeft op de partner, familie en omgeving.

Vlaams minister Jo Vandeurzen: "Aangezien we tegen 2030 een stijging van het aantal personen met dementie verwachten van 25 procent, is het absoluut nodig om de ondersteuning uit te breiden."

"U en ik worden opgeroepen om de persoon met dementie, zijn mantelzorger(s), familieleden en naaste omgeving te erkennen, goed te ondersteunen of te verzorgen. Dementie beleeft je niet alleen. Daarom moeten we dementie ook samen draagbaar maken", zegt Hilde Lamers, directeur Alzheimer Liga Vlaanderen. "De Liga reikt hierbij haar hand uit!"

Alzheimer Liga Vlaanderen ondersteunt personen met dementie, hun mantelzorgers en familieleden in het omgaan met dementie. Dit doet zij onder meer via haar Familiegroepen (Jong)Dementie, Alzheimer Pho-

ne National 0800 15 225 (gratis luister- en infolijn) en jaarlijkse evenementen zoals de Werelddag Dementie die ditmaal met diverse partnerorganisaties op zaterdag 24 september werd georganiseerd. Meer dan honderdvijftig deelnemers genoten van dit evenement dat in de Limburgse Zorgacademie (LiZa) op de campus van het Ziekenhuis Oost-Limburg doorging.

De Werelddag Dementie 2016 met als thema 'Dementie beleeft je niet alleen' trok niet alleen de aandacht van veel familieleden, mantelzorgers en vrijwilligers maar ook van professionele hulpverleners, beleidsmensen en wetenschappers. Het bracht daarnaast diverse partnerorganisaties samen. Dementie beleeft je inderdaad niet alleen!

Na het welkomstwoord van Wim Dries, burgemeester van Genk, genoten de deelnemers van de informatieve voordracht over het Inloophuis Dementie van 'Netwerkzorg voor personen met dementie Noord-Limburg'. Vervolgens nam Professor Dr. Chantal Van Audenhove, de meter van de Alzheimer Liga Vlaanderen het woord. Zij gaf een interessante vorming over nachtelijke onrust bij personen met dementie. Nadien werd ingezoomd op het project 'Zorg 24', een initiatief om mensen zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving te laten wonen. Het regionaal expertisecentrum dementie Contact bracht dan weer de Vlaamse initiatieven voor mantelzorgers onder de loep. Er waren ook diverse ervarings- of infogerichte workshops. En wie liever de beentjes wou strekken, mocht ofwel op verkenningstocht in de C-mine ofwel in het Mijndepot van Waterschei.

Het slotwoord was voor Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Hij stak alle deelnemers én alle betrokkenen van mensen met dementie een hart onder de riem.

Het bundelen van krachten in samenwerking en netwerkvorming samen met personen met dementie, mantelzorgers, professionals, wetenschappers en verschillende overheden zijn een sleutel om Vlaanderen dementievriendelijk te maken! Minister Jo Vandeurzen, zelf afkomstig van Genk, sprak zijn dank uit aan Alzheimer Liga Vlaanderen, de Vlaamse en regionale expertisecentra dementie en mantelzorgers voor hun dagelijkse inzet voor de zorg van mensen met dementie. "Inspanningen die alle lof verdienen en maximaal moeten ondersteund worden vanuit het beleid", aldus de minister.

François de Vleeschouwer, voorzitter van de Alzheimer Liga Vlaanderen sprak zijn erkenning uit voor allen die deze Werelddag tot een succes hebben gemaakt!

De Werelddag Dementie 2016 was een organisatie van:

De Alzheimer Liga Vlaanderen in samenwerking met het regionaal expertisecentrum dementie Contact, DAGG (Dienst voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg), Menos, UC Leuven-Limburg, LiZa (Limburgse Zorgacademie), HBO verpleegkunde en Ziekenhuis Oost-Limburg.

Met steun van:

Stad Genk, Orpea en Mondeflowers Genk. Eveneens familieleden van wijlen mevrouw Christiane Van Houtte († 07.03.2016) kozen er spontaan voor om de Werelddag 2016 financieel te ondersteunen met alle giften die zij mochten ontvangen naar aanleiding van het overlijden van hun geliefd familielid. De Liga dankt de familie en iedere sponsor voor dit mooi gebaar.

Hilde Lamers

5^e Ontmoetingsdag Jongdementie

Op zaterdag 19 november 2016 organiseert Alzheimer Liga Vlaanderen de 5e Ontmoetingsdag Jongdementie voor personen met jongdementie en al hun naasten. Wij heten u graag van harte welkom op de Campus Waas – Odisee, Hospitaalstraat 23, 9100 Sint-Niklaas.

PROGRAMMA

- Vanaf 9.30 u. Ontvangst met koffie en cake
- 10.00 u. Verwelkoming door François De Vleeschouwer, voorzitter Alzheimer Liga Vlaanderen vzw
- 10.15 u. Presentaties van provinciale initiatieven rond jongdementie:
 - ° Ontmoetingsgroep voor personen met jongdementie (Gent)
 - ° Ontmoetingsgroep voor mensen met beginnende dementie (Dendermonde)
 - ° CasAperta (Mariakerke)
 - ° DVC Ter Motte (Nevele)
 - ° WZC Sint-Elisabeth (Eeklo) en WZC De Zilvermolen (Zwijnaarde)
 - ° Psycho-educatie "Dementie en nu" (Sint-Niklaas)
- 10.50 u. Omgaan met jongdementie. Tips voor mantelzorgers door Marieke Van Vracem (LUCAS KU Leuven)
- 11.35 u. Getuigenis
- 12.00 u. Middagpauze met warm en koud buffet
- 13.30 u. Start ontmoetingsactiviteiten (zie overzicht)
- 15.30 u. Slotwoord door Lieven Dehandschutter, burgemeester van Sint-Niklaas
Dankwoord door Hilde Lamers, directeur Alzheimer Liga Vlaanderen vzw
- 16.00 u. Receptie



ONZE LIGA IN DE KIJKER

OVERZICHT ONTMOETINGSACTIVITEITEN:

U kan vooraf kiezen uit één ontmoetingsactiviteit tijdens uw inschrijving. Geef u ook één reservekeuze door? Wij trachten zo goed als mogelijk rekening te houden met uw eerste keuze.

Buitenactiviteiten in Sint-Niklaas

- 1) Themawandeling kunst in de stad
- 2) Art-deco wandeling
- 3) Historische stadskernwandeling
- 4) Brei-atelier van het SteM

Binnenactiviteiten in campus Waas - Odisee

- 5) Kunstbeleving en dementie
- 6) Keuvelkoffer (Erfgoedcel Waasland)
- 7) Muziekworkshop
- 8) DEMO-MEMO Poëzie maken met beelden

U heeft ook de mogelijkheid om aan geen activiteit deel te nemen. Alle activiteiten zijn rolstoeltoegankelijk.

Doorlopend: ontmoetingscafé

Het "ontmoetingscafé" biedt een alternatief programma voor deelnemers die niet aan het vaste programma kunnen en/of willen deelnemen. Zij kunnen daar ontspannen. De toegang is vrij en er worden begeleiders voorzien.

DEELNAMEPRIJS:

15 euro per persoon - maximum 40 euro per gezin
Inschrijven kan uiterlijk tot 11 november 2016 via het inschrijfformulier online, via mail naar secretariaat@alzheimerliga.be, telefonisch via 014 43 50 60 of per post: Alzheimer Liga Vlaanderen vzw, Rubensstraat 104/4, 2300 Turnhout.

Uw inschrijving is geldig na betaling vóór 11 november 2016 op IBAN BE87 3101 0355 8094 (referentie: 'Ontmoetingsdag JD 2016' + aantal personen). We sturen u geen bevestiging.

Vergeet uw 1e en 2e keuze voor namiddagactiviteit niet door te geven.

Wij kijken er alvast naar uit u te mogen verwelkomen!

Een organisatie van Alzheimer Liga Vlaanderen vzw in samenwerking met:



Met steun van:



Elke deelnemer ontvangt een goodiebag!

ONTVANGEN GIFTEN

RONDE VAN BELGIË TEN VOORDELE VAN DE STRIJD TEGEN JONGDEMENTIE

Als eerbetoon aan zijn vrouw Gerda, die verleden jaar overleed aan de gevolgen van frontotemporale dementie op jonge leeftijd, maakte Jean Aerts een fietstocht van liefst 895 kilometer rond heel België. Na 12 dagen ploeteren door de regen, mocht Jean trots terugblikken op een machtige prestatie!

Hij ging aankloppen in alle provinciesteden, om daar aandacht te vragen voor jongdementie. "Met een sponsortocht wil ik aandacht vragen voor die ziekte," zegt Jean. "En de opbrengst gaat integraal naar het Mady Browaeys Fonds en de Alzheimer Liga Vlaanderen.

Zondag 12 juni vertrok de Zonhovenaar aan het stadhuis van Hasselt. Zelfs Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin Jo Vandeurzen kwam

hem daar even een duwtje in de rug geven! Op donderdag 23 juni vertrok hij voor de laatste etappe van Leuven terug naar Hasselt.

Voor onze Liga, bracht Jean zo maar eventjes een bedrag van € 870 in het potje. Naast de bewustmaking van de problematiek van jongdementie die Jean Aerts deed, zal deze mooie som geld goed besteed worden aan de organisatie van de 5e Ontmoetingsdag Jongdementie.

Jean, van harte dank!



Foto: Concentra -HBVL Goednieuwskrant Z, 20/09/2016, p. 34.

MUSIC FOR LIFE 2016

Music For Life is er dit jaar van 18 tot 24 december 2016, opnieuw in De Schorre in Boom. De week voor Kerstmis wordt zo opnieuw de Warmste Week van het jaar. De vorige jaren mochten wij op diverse leuke acties rekenen die voor onze Liga een stevig duwtje in de rug betekenden. Hopelijk worden er ook dit jaar weer mooie dingen op touw gezet!

Ben jij ook warm gemaakt om een actie te organiseren, kijk dan op: <https://dewarmsteweek.stubru.be/>



TESTAMENT.BE



OOK ALS JE ER NIET MEER BENT, KAN JE NOG MEER BETEKENEN DAN JE DENKT.

Neem een goed doel op in je testament en vergroot de erfenis van wie je dierbaar is.

ONTVANGEN GIFTEN

GRAVITY NOIR: SINGEL EN VIDEO 'ANOTHER DIMENSION (DEMENTIA)'

In het stemmige seniorenrestaurant van woonzorgcentrum Maria Boorschap te Niel stelde Patrick Knight op 11 augustus 2016 zijn medewerkers en zijn familie officieel de in hoofding vermelde singel en video voor. De opbrengst van de verkoop ervan komt ten goede aan de Alzheimer Liga Vlaanderen. Patrick wordt in zijn familie geconfronteerd met dementie. Zijn ouders wonen in het woonzorgcentrum en krijgen er de nodige deskundige en warme beje-geningszorg, inzonderheid van zijn mama.

Het werd steeds moeilijker om verleden en heden in het juiste perspectief te beleven. Na een aantal ja-ren ingewoond te hebben bij het gezin van Patrick, moesten ze de zorg delen met het gedreven team van het woonzorgcentrum Maria Boorschap.



Voor Patrick was de realisatie van de muziek- en zang-opname, in combinatie met de video, een hulpmid-del om met deze gewijzigde situatie om te gaan. Eens te meer blijkt kunst een krachtige mogelijkheid voor de kunstenaar, om gevoelens bij levensvragen vorm te geven en te verwerken. Omdat onze Liga zich inspant om de naaste omgeving van personen met dementie via het lotgenotencontact nabij te zijn, kwam hij op het idee met zijn initiatief om zijn



steentje bij te dragen in de jaarlijks weerkerende financiële middelen die nodig zijn om de doelstellin-gen van de Alzheimer Liga Vlaanderen te realiseren.

Ook de werking van Alzheimer's Society UK werd als medebegunstigde geselecteerd. 'Another dimen-sion (Dementia)' is samen met andere nummers 'Handmade' opgenomen in een toegankelijk album. Een muzikale ervaring vol inspiratie, gelinkt aan een levenservaring en/of een levensgebeurtenis uit het leven van Patrick. De persvoorstelling was een stijl-volle en aangename ontmoeting van mensen, waar-onder zijn familie en vrienden, medebewoners van het woonzorgcentrum, de burgemeester van Niel, de directeur met zijn zorgteam en vertegenwoordigers van de pers. De voorzitter van Alzheimer Liga Vlaan-deren sprak waardering en dank uit voor dit prachtige initiatief, een zoveelste bewijs dat we 'samen demen-tie draagbaar maken'.

François De Vleeschouwer

FINANCIËEL RUGGENSTEUNTJE

Stichting Antoine Faes dacht ook dit jaar weer aan onze Liga. Zij schonken ons het fantastische bedrag van € 5.000. Dank aan de Stichting!

Ook willen wij graag Mevr. Buelens, Mevr. Van Uffelen en Dhr. Jacomen danken voor de gulle giften die zij aan ons deden.

Hartelijk dank!

EEN KIJKJE BIJ FAMILIEGROEPEN (JONG)DEMENTIE

REGIO'S GENT, DEINZE, BRUGGE, TURNHOUT EN MECHELEN

SAMEN VOOR EEN DEMENTIEVRIENDELIJK GENT

MAAK DEMENTIE BESPREEKBAAR! REGIO GENT

De stad Gent wil in de komende jaren een extra inspanning leveren om personen met dementie en hun mantelzorgers een plaats te geven in onze maatschappij waar zij zich goed bij voelen.

Op 21 september 2016 werd het startschot gegeven voor deze campagne. Tijdens een officiële plechtigheid op het hoofdkantoor van OCMW Gent ondertekenden 28 partners, die zich willen in-zetten om Gent Dementievriendelijk te maken, een engagementsverklaring in aanwezigheid van de heer Rudy Coddens, schepen van ouderenzorg en voorzitter van OCMW van de stad Gent. Ook Alzheimer Liga Vlaanderen was vertegenwoordigd door medevoorzitter Mathieu Martens en directeur Hilde Lamers, die namens de Liga de engagementsverklaring mee ondertekende.

Samen voor een Dementievriendelijk Gent

1. In Dementievriendelijk Gent voelen personen met dementie en hun mantelzorgers zich meer zelfzeker, begrepen, gerespecteerd en opgenomen in alle levensdomeinen.
2. Dementievriendelijk Gent wil personen met dementie een volwaardige plaats geven binnen de samenleving en het taboe rond dementie doorbreken en:
 - levert een bijdrage om de levenskwaliteit van de persoon met dementie en zijn omgeving te waarborgen;
 - bevordert de sociale (re)integratie van personen met dementie en hun mantelzorgers in hun directe omgeving en de bredere samenleving;
 - beoogt een actieve betrokkenheid/samenspraak/inspraak van de persoon met dementie en zijn omgeving;
 - belicht en bekrachtigt de mogelijkheden van de persoon met dementie;
 - draagt bij tot een genuanceerde beeldvorming over dementie.
3. We spreken over 'personen met dementie'.
4. We respecteren de autonomie van personen met dementie. Ondanks hun kwetsbaarheid zijn zij meer dan afhankelijke personen. Het zijn mensen met wensen en behoeften.
5. We erkennen de mens achter de personen met dementie doorheen hun ziekteproces. Zij hebben een levensloop, persoonlijkheid en identiteit die betekenisvol blijft.
6. We erkennen personen met dementie als volwaardige burgers van een samenleving met rechten en plichten.
7. We dragen bij tot empowerment en inclusie van mensen met dementie en hun mantelzorgers.

EEN KIJKJE BIJ FAMILIEGROEPEN (JONG)DEMENTIE



REGIO'S GENT, DEINZE, BRUGGE, TURNHOUT EN MECHELEN

Wandeltocht in Gent, woensdag 21 september 2016

Om deze boodschap uit te dragen naar de bredere bevolking van Gent organiseerde de werkgroep Dementievriendelijk Gent op woensdagnamiddag 21 september een optocht door het centrum van de stad. Personen met dementie en hun begeleider(s) stapten samen, onder begeleiding van Pierke Pierlala en de fanfare 'Vooruit met de kuit' bestaande uit 14 muzikanten en majorettes, door de binnenstad. De Gentse volksfiguur Pierke Pierlala trok de aandacht van de bewoners van Gent door op 6 plaatsen grote spandoeken te onthullen waarop een Gentse uitdrukking te lezen staat, die verband houdt met dementie. Onderweg werden 500 postkaarten met dezelfde Gentse uitdrukkingen en afbeelding uitgedeeld aan de vele toeschouwers.

Een van de vijf gezegden luidt als volgt: "t Es nie omdatte ne knuup in euwen zakneusdoek legt dadde morgen nog weet waaromme. Daaromme ... MAAK DEMENTIE BESPREEKBAAR!"

De weergoden waren ons zeer gunstig. Het herfstzonnetje straalde haar warmte op onze gezichten, daardoor waren er zeer veel blije gezichten.

De opkomst was dan ook groot. Meer dan 250 deelnemers, personen met dementie en hun begeleiders/verzorgers stapten op in de stoet. De stoet startte op de Vrijdagsmarkt waar de ludieke fanfare 'Vooruit met de kuit' de namiddagstoet opende met een muzikaal optreden. Daarna openbaarde de voorzitter van het OCMW samen met Pierke Pierlala spandoeken met uitdrukkingen, die zijn opgespannen aan de voet van het standbeeld Jacob Van Artevelde. Elke spandoek vraagt aandacht voor dementie aan de hand van Gentse uitdrukkingen in verband met dementie. De stoet met de fanfare op kop trok zich dan op gang en slingerde door de drukke winkelstraat De Lange Munt tot in het hart van de stad. Aan de Stadshal werd er ook een spandoek onthuld. Verder trok de stoet vrolijk verder via de winkelstraten De Mageleinstraat, Kalandestraat en Koestraat naar de Kouter, waar de kiosk gebruikt werd om de allerlaatste spandoek te openbaren. Na het slotwoord van Rudy Coddens keerde iedereen gelukkig en tevreden samen met de begeleiders terug naar huis.

Dementievriendelijke stad Gent heeft hierdoor zijn start zeker niet gemist.

Jan Barbe, voorzitter Familiegroep Dementie regio Gent.



FAMILIEGROEP DEMENTIE REGIO MECHELEN

Op 20 oktober 2016 werd het startsein gegeven van de eerste Familiegroep Dementie regio Mechelen, georganiseerd door WZC De Lisdodde. Het thema voor die namiddag was 'Draagkracht en draaglast in balans'.

In het verleden organiseerde WZC De Lisdodde, toen nog 'De Polder', reeds lotgenotencontactmomenten voor de partners van de bewoners. Vanaf dit jaar is de Familiegroep Dementie toegankelijk voor alle mantelzorgers van mensen met dementie uit de zorgregio Mechelen.

In een ongedwongen sfeer, met een hapje en een tapje, komen verschillende onderwerpen aan bod, die een aanzet willen geven om tips en informatie uit te wisselen tussen mantelzorgers. Wij heten alle mantelzorgers van mensen met dementie van harte welkom op onze tweemaandelijksse bijeenkomsten.

De Familiegroep Dementie is een aanvulling op het Praatcafé Dementie: de data en het programma worden op elkaar afgestemd.

Voor inschrijvingen of meer informatie kunt u een kijkje nemen bij rubriek 'Regionale Werking' en op onze website www.alzheimerliga.be

FAMILIEGROEP DEMENTIE REGIO DEINZE

Op 15 juni 2016 maakten de leden van de Familiegroep Dementie regio Deinze een uitstap naar Gent onder de deskundige leiding van kernlid José die alles tot in de puntjes had voorbereid. We waren met negen enthousiaste deelnemers die de regen, die met volle bakken uit de hemel viel, trotseerden.

Eerst bezochten we de mooie folkloristische verzameling in het historisch pand van het Huis Van Alijn. Deze museumcollectie kan ook begeleid bezocht worden voor personen met dementie en mantelzorgers.

Rond de middag genoten we van een gezellige lunch en konden we tijdens de felle regenbuien rustig genieten van de prachtige gevelstijlen van de Korenlei. Daarna gingen we aan boord voor een beschutte en interessante gecommuniceerde rondvaart op de Leie en werd het oud stadsgedeelte van nabij bekeken tijdens de zoveelste regenvlaag. Met een drankje besloten we op de Korenmarkt onze jaarlijkse familieuitstap 'onder moeders paraplu'!



François Van de Weyer, voorzitter Familiegroep Dementie regio Deinze

EEN KIJKJE BIJ FAMILIEGROEPEN (JONG)DEMENTIE



REGIO'S GENT, DEINZE, BRUGGE, TURNHOUT EN MECHELEN

'MOVE FOR DEMENTIA' REGIO BRUGGE

Op zondag 4 september 2016 kwamen in heel Europa mensen in beweging om aandacht te vragen voor dementie onder het motto 'Move for Dementia'.

Bernard Gabriëls, voorzitter van de Familiegroep Dementie regio Brugge en enkele mantelzorgers van de Familiegroep waren samen met de medewerkers van het regionaal expertisecentrum dementie Foton uit Brugge solidair en wandelden mee, want bewegen is belangrijk en brengt mensen samen. De bewustmakingscampagne werd opgezet door de 'menschvriendelijke gemeente' Enger in Duitsland. Enger is, net zoals regionaal expertisecentrum dementie Foton, een laureaat van EFID (European Foundations' Initiative on Dementia). EFID ondersteunt ook 'Move for Dementia'.



Meer info over EFID kan u ook steeds raadplegen in het tijdschrift 'Alzheimer' nr. 114.

PERSONEN MET JONGDEMENTIE EN HUN MANTELZORGERS OP STAP IN ANTWERPEN REGIO TURNHOUT

Op zaterdag 6 augustus 2016 stonden een 30-tal personen te wachten bij het Brabo standbeeld in Antwerpen, waaronder vijf personen met jongdementie.

Twee gidsen van de Stad Antwerpen namen van 14 tot 17 uur elk 15 mensen op de 'Smikkel Smakkel' toer mee. De gidsen kregen vooraf een uitgebreide vorming over hoe een wandeling voor personen met jongdementie het best werd georganiseerd. Deze vorming werd gegeven door het regionaal expertisecentrum dementie Orion in samenwerking met PGN.

De gidsen loodsten ons door de 'Koekestad' en onderweg snoepten we met al onze zintuigen en luisterden wij naar het verhaal achter één van de lekkernijen.

Aan een gezapig tempo gingen we op stap langs de Suikerrui, over het Noorderterras naar de voetgangerstunnel en via het 'Plantin Moretusmuseum' naar een klein cafeetje dat wel 200 verschillende jeneveren in huis had. Na de



pauze gingen we weer op weg naar de Vlaaikegang, verder terug voorbij Brabo naar het Vleeshuis om uiteindelijk met de twee groepen samen te eindigen en een 'Antwerps bolleke' of iets anders te drinken.

Mede dankzij het mooie weer kunnen we spreken van een zeer geslaagde uitstap met allemaal tevreden deelnemers.

Deze wandeling werd georganiseerd vanuit de Familiegroep Jongdementie regio Turnhout in samenwerking met Ons zorgnetwerk vzw, KYMA, Dagverzorgingscentrum voor personen met jongdementie NOAH in Berlaar en De Toren in Antwerpen.

FAMILIEGROEP JONGDEMENTIE REGIO MECHELEN

Op 21 september 2016 werd in Mechelen 't monNUment, een ontmoetingsplaats voor personen met dementie en hun mantelzorgers geopend. Een ideaal moment om in Mechelen met een nieuwe Familiegroep Jongdementie te starten.

Een eerst kick-off moment vond reeds plaats op 15 september 2016 in AZ Sint-Maarten. Dr. Van Dessel gaf een interessante voordracht over de medische aspecten van jongdementie. Hilde Weckhuysen, stafmedewerker bij Ons Zorgnetwerk en betrokken bij het Kymaproject gaf een overzicht over het hulpverleningsaanbod voor personen met jongdementie en hun mantelzorgers.

Dit najaar staan er nog 2 bijeenkomsten van de Familiegroep Jongdementie op het programma, op maandag 24 oktober 2016 en maandag 12 december 2016.

Het thema op 24/10/2016 is 'Zorg ook voor jezelf'. Op 12/12/2016 staan we stil bij 'Hoe omgaan met veranderend gedrag'.

De Familiegroep Jongdementie regio Mechelen vindt plaats in 't monNUment, Lijsterstraat 2 te Mechelen van 19.30 tot 21.30u (onthaal vanaf 19.00u). Inschrijven gewenst bij Ons Zorgnetwerk: onszorgnetwerk@ons.be of 0470 29 11 16.



De cirkel is rond

Mijn oma heeft dementie. Als kleindochter ben ik niet haar mantelzorger, maar toch 'zorg' ik voor haar als ik haar bezoek. Als zij naar het toilet moet help ik haar: ze heeft moeite zelf haar broek omlaag te doen. Ook gaan zitten, weer opstaan, aankleden en handen wassen gaat moeizaam. Ik help haar graag. Bovendien vind ik het niet nodig overall een verzorgende van de woonvoorziening bij te roepen. Of oma blij is met mijn hulp weet ik niet zeker. Soms vraagt ze me haar te helpen, of als ik het zelf aanbied zegt ze dat dat goed is. Toch kan ze tijdens zo'n toiletbezoek ineens in huilen uitbarsten. Realiseert ze zich dan plotseling dat haar kleindochter, wie zij vroeger hielp met aan- en uitkleden, nu hetzelfde doet bij haar? En dat dat toch eigenlijk 'niet zo hoort'?

Vroeger was uiterlijk vertoon erg belangrijk voor mijn oma: zij zag er altijd tiptop uit en kon ook commentaar leveren als ze vond dat wij er niet netjes bijlieden. Uiterlijk verzorgd liep alles gedisciplineerd en volgens een vast stramien. We waren dan ook gealarmeerd toen oma vijf jaar geleden steeds minder goed voor zichzelf en haar huis leek te zorgen. En de boel steeds meer de boel liet. Een aantal jaren later en wat onveilige incidenten verder kon zij niet langer thuis blijven wonen. Het deed haar veel verdriet haar eigen woning te moeten verlaten. Toch knapte ze in de kleinschalige woonvoorziening aanvankelijk op: de verzorging en de gezelligheid van mensen om zich heen deden haar goed.

Maar langzaam gingen tijd en ruimte steeds meer door elkaar lopen: regelmatig laadt ze nu haar rolator vol met een schone zakdoek, een onderbroek, haar breiwerk en de krant. Om vervolgens met haar jas aan bij de voordeur te gaan wachten, op haar ouders: "Ik moet naar pa en moe, ik moet naar huis. Waar moet ik anders slapen?" Ik probeer haar dan gerust te stellen: "Kom oma, ze hebben hier een fijne kamer voor u klaargemaakt, u kunt vannacht hier logeren." Ik laat haar haar kamer zien. "Dat zijn wel mijn sloffen", merkt ze op. En ook haar bed lijkt ze te herkennen. Ze ontspant. En ik ben ontroerd: ik vind het mooi dat waar zij vroeger voor mij zorgde en me geruststelde, ik dat nu een beetje voor haar kan doen. En natuurlijk hoop ik dat zij dat ergens diep van binnen op een bepaalde manier ook zo voelt. De cirkel is rond.

© Lisa Koolhoven, Verhalenpodium | www.verhalenpodium.nl | info@verhalenpodium.nl

Uit het dagboek van Ludwin

Een mens weet nooit vooraf wat hij of zij in zijn leven zo allemaal kan meemaken, maar indien ik opnieuw zou kunnen beginnen, ik zou juist hetzelfde kiezen. Wat kan je meer verlangen: een liefde die goed draait, mensen hebben die om ons geven. Uit liefde ontstaat schoonheid en dat sterft niet. Goed, goed zou je kunnen beweren: jij moet niet meer werken, met uw financiën heb je geen problemen, maar is dat een reden om mij pijn te doen? Ik krijg wel meer te kampen met mensen die jaloers zijn rondom mij. Voor hen is dat een reden temeer om eens in eigen boezem te kijken. Zo'n geluk verdient je niet zomaar. Zo had ik vandaag een vrees. Leen en ik gingen samen met de vrienden zwemmen. Het was bijna altijd zo, dat Leen me dan zag als een vreemde. Dat verliep vandaag anders. Ik was en ik bleef Ludwin. Voor mij was dat een beloning. We laten wat meer ruimte tussen ons zodat we niet stikken. Mijn wens is vervuld vandaag. Dat probeer ik elke dag te zeggen en wees maar gerust mijn wensen zijn niet groot.

Groetjes,
Ludwin en Leen

Hoorbare stilte

In de stilte
tussen de klanken
van mijn woorden
zul je lezen
wat ik voel
in het diepst van mijn ziel
je hoeft de letters
niet te spellen
niet te begrijpen
wat geschreven staat

luister enkel
en raak de stilte
dan voel je het ritme
waar mijn hart in slaat
zwijg
sluit je ogen
verdrink in het moment
want als je deze stilte horen
kunt
weet je dat je mij echt kent ...

© Ingrid Schouten-Minten

De tweejaarlijkse Prijs Santkin werd dit jaar verdeeld over twee laureaten: dr. Yannick Vermeiren en dr. Sarah Genon. Volgens de Ligue Nationale Alzheimer Liga levert het onderzoekswerk van beiden een belangrijke bijdrage in de kennis en de benadering van de ziekte van Alzheimer. Op 21 september kregen ze elk – tijdens een academische zitting in het stadhuis van Brussel - 5.000 euro overhandigd.

Yannick Vermeiren doctoreerde in 2015 met zijn proefschrift 'Neurochemische karakterisatie van gedragsstoornissen bij dementie'. Gedurende vijf jaar analyseerde hij hersenweefsel, bloed en hersenvocht van een groot aantal patiënten met verschillende vormen van dementie. Hij vergeleek de stalen met deze van gezonde proefpersonen. Uit zijn onderzoek bleek dat specifieke gedragsprofielen bij dementie-types zoals Alzheimer, gekenmerkt worden door specifieke schommelingen in de neurotransmitters. Volgens dr. Vermeiren biedt het resultaat van zijn onderzoek heel wat nieuwe mogelijkheden, onder andere in de ontwikkeling van geneesmiddelen.

Dr. Sarah Genon van haar kant wilde de mechanismen van gedragsstoornissen beter doorgronden en de vooruitzichten op mogelijke acties verkennen. Dat leidde tot een doctoraat in de psychologie, waarbij de klemtoon werd gelegd op neuropsychologie en het in beeld brengen van hersenafwijkingen. Ze boog zich onder meer over de methoden voor het bestuderen van de relatie tussen de hersenen en het gedrag van mensen. Hiervoor verbleef ze gedurende enkele jaren in het Jülich Research Center in Duitsland en bestudeerde er de functionele en structurele organisatie van de hersenen evenals de vorming van de hersenverbindingen. Haar huidige onderzoek richt zich op het modelleren van de relatie tussen hersenen en gedrag.

Beide onderzoekers spraken tijdens de academische zitting hun waardering uit voor de Prijs Santkin. De prijs levert volgens hen niet alleen een bijdrage tot de verbetering van de onderzoeks- en behandeltechnieken, maar ook tot de mogelijkheden om een beter inzicht te krijgen in dementie.

Wederzijdse afhankelijkheid

Voorafgaand aan de prijsuitreiking gaf professor Michel Ylief van de universiteit van Luik een lezing waarbij de relatie tussen de verzorgenden en de geholpen personen werd belicht. Hij wees onder meer op de chronische stress die de verzorging vaak met



zich meebrengt. De steun van familieleden aan mensen met dementie overschrijdt immers de grenzen van wat gebruikelijk is in familiale relaties.

De objectieve last die dit met zich meebrengt, is meestal duidelijk: praktische en cognitieve problemen duiken op. De subjectieve last is vaak verborgen aanwezig. Het gaat dan om de emotionele reacties van de verzorgende, zoals schuldgevoel, frustratie, verlegenheid, machteloosheid, enz. Bovendien bepaalt de kwaliteit van de vroegere relatie tussen de verzorgende en de patiënt dikwijls hoe de relatie in de gewijzigde omstandigheden evolueert.

Prof. Ylief benadrukte tot slot dat de sociale ondersteuning helpt bij het verminderen van de subjectieve last. Individuele, flexibele en gediversifieerde bijstand is van groot belang om de emoties te helpen beheersen en de controle over de verzorging te behouden. Op die manier wordt de rol van de verzorgende versterkt.

Recente evoluties in de zorg en beleid

Professor Chantal Van Audenhove, meter van de Alzheimer Liga Vlaanderen, lichtte in haar lezing de recente evoluties in de psycho-sociale zorg voor personen met dementie toe. "De ontwikkeling van medicatie schept hoge verwachtingen, maar er is nog geduld nodig", zegt Van Audenhove. "Daarom moet er ook veel aandacht gaan naar de niet-medische aanpak van dementie."

Volgens de professor is dementie hoe langer hoe meer een zaak van de samenleving geworden, maar de publieke beeldvorming loopt nog achter. Er is nog een gebrek aan kennis en dementie moet geherdefinieerd worden op een meer evenwichtige manier.



Een belangrijk aspect is bijvoorbeeld de realisatie van een normale woonomgeving voor de mensen met dementie. Dat moet ook in woonzorgcentra mogelijk worden. Tegelijk moeten er meer behandelmethodes ontwikkeld worden die in de thuissituatie toegepast kunnen worden.

Op medisch vlak kan men zich tegenwoordig laten screenen in hoeverre men kans maakt op dementie. De artsen zouden hierover in overleg moeten gaan met hun patiënten. Als de diagnose is gesteld kan er desgewenst meteen gestart worden met vroegtijdige zorg en dat gebeurt in België niet genoeg.

Prof. Van Audenhove verwees voorts naar projecten

rond nachtelijke onrust, die ook in woonzorgcentra lopen. De eerste resultaten tonen aan dat er in die centra tijdens de nacht vaak te veel licht en te veel geluid is op de gangen.

Preventie en betaalbaarheid van de zorg zijn volgens de professor een grote uitdaging voor de toekomst. Er moeten echter ook nieuwe communicatiestijlen ontwikkeld worden, met aandacht voor de waardigheid van de mensen. De veerkracht van de mantelzorgers moet een aandachtspunt blijven en er moet ingespeeld worden op de toenemende aanwezigheid van andere culturen in onze samenleving.

Marcel Kumpen

ONZE LIGA EN PARTNERS IN DE KIJKER IN DE OPENBARE BIBLIOTHEKEN:

In de week rond de internationale Werelddag Dementie stonden Alzheimer Liga Vlaanderen en haar partners stil bij 'dementie'. Ook verschillende openbare bibliotheken gaven en besteden nog steeds aandacht aan het thema. Wij riepen onze lokale vrijwilligers op om in samenwerking met hun regionaal expertisecentrum dementie verschillende activiteiten uit te werken. Dit varieerde van infostanden met contactmomenten tot interessante lezingen over dementie.

Met dergelijke acties proberen we zoveel mogelijk mensen te informeren over dementie en hen wegwijs te maken in het regionale (zorg)aanbod over dementie.

Een mooi voorbeeld uit Kortrijk:

21 september: internationale Werelddag Dementie

N.a.v. de internationale Werelddag Dementie op 21 september zal er een themastand rond Dementie opgezet worden in de Bibliotheek van Kortrijk. Themastand zal staan van 19 september tot 2 oktober.

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN vzw
samen dementie draagbaar maken

Sophia expertisecentrum dementie

Wenst u meer informatie over dementie of heeft u vragen dan staan we graag voor u klaar op:

- woensdag 21 september tussen 14u en 17u •
- woensdag 28 september tussen 14u en 17u •
- zaterdag 1 oktober tussen 10u en 16u •

Wij geven elke dag aandacht aan dementie! Jij ook? Jij of een naaste krijgt de diagnose ... En dan?

Met correcte informatie sta je al een stap verder.
Boeken, brochures en tijdschriften 'Alzheimer' van Alzheimer Liga Vlaanderen vzw vind je HIER

Wil je je zorgen delen met andere familieleden en mantelzorgers?
Dan kan je terecht bij onze regionale **Familiegroepen (Jong)Dementie**.
Interesse? www.alzheimerliga.be

Alzheimer Liga Vlaanderen vzw
Rubensstraat 104/4, 2300 Turnhout, T 014 43 50 60, F 014 43 76 54
secretariaat@alzheimerliga.be, www.alzheimerliga.be, www.jongdementie.info
BE87 3101 0355 8094

ZORGVERLENERS NOORD-LIMBURG BUNDELEN HUN KRACHTEN

Het aantal organisaties en diensten die zich inzetten voor mensen met dementie is haast niet te tellen. De noden zijn dan ook groot. Niet alleen bij de persoon met dementie zelf, maar ook bij hun families. Jammer genoeg zien zij soms door de bomen het bos niet meer. Bij Veerle Janssen en Wendy Ceelen, werkzaam in woonzorgcentrum Immaculata in Overpelt en coördinatoren van het Inloophuis Dementie, groeide daarom het plan om de verschillende zorginitiatieven in het noorden van Limburg beter op elkaar af te stemmen. Het resultaat? In maart jongstleden werd Netwerk Zorg voor Personen met Dementie Noord-Limburg officieel voorgesteld.

"Tijdens ons dagelijkse werk stelden wij vast dat de mensen met dementie vaak van het kastje naar de muur werden gestuurd", zeggen Veerle en Wendy. "Bovendien is voor nogal wat mensen de drempel naar een psycholoog, sociaal assistent en dergelijke te hoog. We zijn daarom met de verschillende diensten in Noord-Limburg rond de tafel gaan zitten. Het bleek al gauw dat een aantal initiatieven elkaar overlapt en dat het aanbod beter gestroomlijnd kon verlopen. In alle openheid werden hierover afspraken gemaakt. Die openheid en de intentie om de krachten te bundelen waren nodig om het opzet te doen slagen."

Zorgbehoevenden en hun families komen via diverse wegen (huisartsen, andere diensten ...) bij Veerle en Wendy terecht. Het duo organiseert trouwens ook vormingsavonden voor mantelzorgers en professionals en is gestart met een Familiegroep Dementie en een Familiegroep Jongdementie. Bij dit alles krijgen ze veel hulp en ondersteuning vanwege de partners die in Netwerkworg Personen met Dementie Noord-Limburg stapten. Naast het woonzorgcentrum werken ook CM Limburg, DAGG, de geheugenkliniek van het Mariaziekenhuis Overpelt en de Alzheimer Liga Vlaanderen eraan mee. De deelname aan de Werelddag Dementie is een van de vele activiteiten waar ze aan meededen.

Veerle en Wendy: "In de toekomst hopen we vrijwilligers te kunnen vormen om de mensen met dementie een activiteit aan te bieden tijdens onze vormingsbijeenkomsten voor mantelzorgers. Deze laatste kunnen dan rustig wat blijven nakaarten. Nu zijn ze altijd gehaast om op tijd thuis te zijn voor hun partner of huisgenoot met dementie."

Het samenwerkingsverband richt zich momenteel enkel tot Noord-Limburg. Gaat er vanwege het succes navolging komen in andere regio's?

Veerle en Wendy: "We weten dat er elders in Limburg interesse is voor gelijkaardige initiatieven en wij willen graag onze ervaringen delen. Organisaties en diensten uit het noorden van de provincie die tot ons netwerk willen toetreden mogen trouwens altijd contact met ons opnemen."

Wat hen de grootste voldoening geeft bij al dit werk? Veerle en Wendy: "Dat je een baken kan zijn voor de mensen. Dat je het leven een beetje makkelijker kan maken voor hen. Door dit werk wordt de levenskwaliteit van de persoon met dementie en zijn omgeving alleszins verhoogd."

Marcel Kumpen

Praktisch

Telefoon Inloophuis: 011 80 56 50
E-mail: inloophuisdementie.overpelt@rusthuizenza.be
Facebookpagina 'Inloophuis Dementie'
Openingsuren: woensdag van 13.30 uur tot 16.30 uur (of op afspraak)





ZO NORMAAL MOGELIJK LEVEN, EEN GEDEELDE VERANTWOORDELIJKHEID WOONZORGCENTRUM DE WEISTER

Woonzorgcentrum De Weister in Aalbeke, een deelgemeente van Kortrijk, is geen centrum als een ander. Als één van de weinige centra in Vlaanderen werkt het volgens de principes van het zogenaamde kleinschalig genormaliseerd wonen, waarbij een rustige en huiselijke sfeer gecreëerd wordt waarin de bewoners al dan niet met dementie zich geborgen kunnen voelen en zo veel mogelijk kunnen leven zoals thuis. **“Normaal doen” dus, gericht op de persoonlijke situatie en context van alle bewoners. “Omdat we mensen pas goed begrijpen als we weten hoe hun wereld eruit ziet, waar ze mee bezig zijn en wat ze belangrijk vinden.” Dit betekent ook dat er voor de omgeving en familie van de bewoners een belangrijke rol is weggelegd. Directeur Jan Goddaer geeft uitleg.**

In woonzorgcentrum De Weister streven ze naar een geïntegreerde aanpak waarin de bewoners met of zonder dementie in de eerste plaats mensen zijn.

“Wij proberen om in een huiselijke omgeving zoveel mogelijk in te spelen op behoeften, noden en wensen van de bewoner met respect voor zijn of haar autonomie”, vertelt directeur Jan Goddaer. “We willen vooral dicht bij de bewoner en zijn of haar familie staan in het dagelijkse leven.”

Kleinschaligheid is hierbij geen doel, maar een middel om de bewoners zo gelukkig en normaal mogelijk te laten leven. **“Wij zeggen “Ja” in plaats van “Ja, maar ...” tegen onze bewoners”,** gaat Goddaer verder. *“Op een zo normaal mogelijke manier leven betekent niet alleen samen koken, tv kijken, je eigen meubels of brievenbus hebben, maar vooral ook je autonomie bewaren. Wij willen dat onze bewoners leven, in plaats van alleen maar zorg krijgen.”*

Wanneer mensen zo normaal en zelfstandig mogelijk kunnen leven, hebben zij net als alle andere mensen nood aan kwaliteitsvolle relaties, om zo authentiek mogelijk te functioneren. Ook hier willen ze in De Weister op inspelen. Met hun individuele aanpak betrekken ze de omgeving en familie van de bewoners bij de zorg. Met deze aanpak wordt gezocht naar een balans tussen afstand en nabijheid, waarin de bewoners zich veilig en geborgen kunnen voelen.

Jan Goddaer: *“We staan de komende jaren voor een grote uitdaging door de vergrijzing. Participatie in de zorg wordt mede daardoor heel belangrijk. Wij gaan op zoek naar hoe familie en mantelzorgers, maar ook vrijwilligers, structureel een plaats in onze organisatie kunnen krijgen. Maar we zouden in de toekomst nog veel verder kunnen gaan. Waarom geen mantelzorgers betrekken in het beleid en de daarbij behorende overlegkanalen?”*

Familieparticipatie betekent in Aalbeke meer dan louter praktische of mentale ondersteuning van de bewoners, zoals het helpen bij het eten of tijdens uitstappen. Maar deze participatie komt natuurlijk niet vanzelf. Daarom maken ze in De Weister gebruik van de slagzin **“Ik heb u nodig”**. U kan de bewoner, familie, mantelzorger, vrijwilliger, ... zijn. Wij gaan volmondig en onvoorwaardelijk het engagement aan om een antwoord te bieden op uw wensen, noden of behoeften maar dit kunnen we niet alleen. Het wordt een gedeelde verantwoordelijkheid. We moeten dit samen doen. Hier willen we in de toekomst maximaal op inzetten.”

Dementievriendelijke omgeving

In De Weister integreren ze de zorg en verantwoordelijkheid voor mensen met dementie op een duurzame manier in de hele gemeenschap. Het doel is het contact tussen generaties verbeteren, dementie zichtbaar maken in de gemeenschap en uiteindelijk van zijn stigma verlossen. Daarom wordt met zoveel mogelijk lokale partners een dementievriendelijke omgeving gecreëerd. De bewoners van De Weister worden in contact gebracht met mensen met dezelfde interesses, er is het beweegplein 'T Weister-nest, waar jong en oud samen kunnen bewegen, en sinds 2014 zijn er de vier reïniscentiewandelroutes 'Levend geheugen'. Voor deze wandelingen ontving De Weister in 2014 de Europese EFID-prijs (European Foundations' Initiative on Dementia). Deze Europese Award wordt uitgereikt aan initiatieven die de integratie van mensen met dementie in de gemeenschap bevorderen. Goddaer: *“Door deze prijs is het beleid in de stad Kortrijk gewijzigd en krijgt dementie een plaats in hun beleidsplan. Dankzij de EFID award krijgen we ook de kans om te gaan werken rond dementievriendelijk toerisme, in samenwerking met een Italiaanse instelling nabij Turijn.”*

Jan Van Thielen
Uitgebreid artikel: www.alzheimerliga.be

SAMEN VERDER BOUWEN AAN EEN DEMENTIEVRIENDELIJK VLAANDEREN MET ERKENNING VAN MANTELZORGERS

Preventie, genuanceerde beeldvorming en kwaliteit van zorg en ondersteuning. Dat zijn de speerpunten van het 'Geactualiseerde Dementieplan Vlaanderen 2016-2019'. De fundamenten uit het eerste plan 2010-2014 zijn nog steeds actueel. Menselijke waardigheid en kwaliteit van leven van de persoon met dementie en zijn naasten staan hierbij voorop. De Vlaamse Regering nam op 8 juli 2016 kennis van het plan waarmee de Vlaamse overheid wil verder bouwen aan een dementievriendelijk Vlaanderen.

Vlaanderen telt vandaag zo'n 122.000 personen met dementie, waarvan ongeveer 70% thuis woont, al dan niet omringd door familie, kennissen en vrienden. Het aantal personen met dementie zal tegen 2030 stijgen met een kwart (25%). Het is een opdracht van alle overheden, zorgverstrekkers en zeker ook voor onze samenleving om de personen met dementie hun volwaardige plaats in de samenleving te doen behouden en samen in de nodige zorg- en ondersteuning te voorzien. *“De zorg en ondersteuning voor personen met dementie is een uitdaging voor mantelzorgers, zorgverleners, welzijnsvoorzieningen en het beleid”,* zegt Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Het dementieplan¹ versterkt daarom het streven naar een dementievriendelijk Vlaanderen en zet bijkomend in op preventie.

Uit de lijst prioriteiten:²

- 1) Het beleid van morgen zal resoluut inzetten op preventie en sensibilisering tot een gezonde leefstijl. *“Gezond leven en een gezonde leefomgeving zijn niet alleen belangrijke stappen op weg naar een toekomst met minder hart- en vaatziekten of diabetes. We weten nu dat een gezonde levensstijl ook effectief kan helpen om dementie langer voor te blijven of te voorkomen”,* zegt Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. *“Wat goed is voor het hart, is ook goed voor de geest.”*
- 2) Een genuanceerde beeldvorming over dementie is en blijft belangrijk. Daarom wordt de campagne 'Vergeet Dementie. Onthou mens' wegens succes verdergezet. Ook het concept 'dementievriendelijke gemeente' zal in de toekomst verder gepromoot worden als onderdeel van de leeftijdsvriendelijke gemeenten. Door middel van een widget zullen gemeenten hun inspanningen inzake dementie zichtbaar kunnen maken.



- 3) Kwaliteit van zorg en ondersteuning. Een gedegen zorg en ondersteuning doorheen alle fasen van het dementieproces zijn een essentiële voorwaarde voor de kwaliteit van leven voor personen met dementie en hun naaste. De Vlaamse overheid ontwikkelt criteria voor goede zorg die de zorgverlener ondersteunen om kwalitatieve zorg op maat aan personen met dementie en hun naasten te bieden.

¹ Het volledig 'Geactualiseerd Dementieplan Vlaanderen 2016-2019' kan u lezen via http://www.alzheimerliga.be/mod_news/geactualiseerd-actieplan-speelt-in-op-samenleven-met-personen-met-dementie/.

² Naar <http://www.jovandeurzen.be/nl/geactualiseerd-actieplan-speelt-op-samenleven-met-personen-met-dementie>.

- 4) Vroegtijdige detectie en goede zorg in alle fasen van het dementieproces zijn een belangrijk onderdeel van het plan. De aandacht voor verschillende en aangepaste woonvormen, groeipaden in zorg en ondersteuning, ondersteunende mantelzorg en de zorg voor het levenseinde worden verdergezet. Met het Vlaams Apothekers Netwerk wordt een actie opgezet waarbij de huisapotheker een rol krijgt in detectie van overbelasting en ondersteuning van de mantelzorg.
- 5) Om het bereik van cultuursensitieve zorg voor personen met dementie te verhogen en allochtone doelgroepen beter te bereiken wordt met de regionale expertisecentra dementie op lokale initiatieven ingezet waarbij zowel zorgactoren als de gemeenschappen zelf betrokken zijn.
- 6) Specifieke aandacht gaat naar mensen met jongdementie. Naar schatting leven in Vlaanderen 5.400 personen met jongdementie. Hiervoor zijn de opnamecriteria in woonzorgcentra reeds versoepeld voor personen onder de 65 jaar. Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen zal met de betrokken actoren bestaande ondersteuningsmethodieken voor personen met jongdementie verder verfijnen.
- 7) Vlaanderen blijft het wetenschappelijk onderzoek inzake dementie en dementiezorg verder ondersteunen.

Het 'Geactualiseerd Dementieplan Vlaanderen' sluit aan bij het ontwerp van het Vlaams Mantelzorgplan 2016-2020 dat op 1 juli 2016 aan de Vlaamse Regering werd voorgesteld. "Met het mantelzorgbeleidsplan wil de Vlaamse overheid ten volle waardering, erkenning en ondersteuning geven aan mensen die

zorg opnemen voor hun familie, vrienden of mensen uit hun omgeving."³ De focus van het plan ligt op toegankelijke informatieverstrekking, ondersteuning op maat van de mantelzorg en een goede relatie met professionele zorgverstrekkers. Daarnaast is het goed om te weten dat mantelzorgers een beroep kunnen doen op de diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg, diensten voor thuisverpleging, oppashulp, gastopvang, lokale en regionale dienstencentra en de diensten voor maatschappelijk werk van de ziekenfondsen. Eveneens zijn er de thuiszorgondersteunende zorgvormen, zoals de centra voor kortverblijf en de centra voor dagverzorging. Jo Vandeurzen: "Dit aanbod geeft mantelzorgers de mogelijkheid om gedurende een bepaalde periode ontlast te worden van hun soms voltijdse bijstand die ze verlenen aan een zorgbehoevende persoon. Daarom maken we ruim 1 miljoen euro vrij voor de financiering van zorg en ondersteuning in centra voor dagverzorging."⁴ Ook twee op drie gemeenten reiken vandaag een premie uit voor mantelzorgers. Het bedrag van deze premie verschilt wel van gemeente tot gemeente. De financiële mogelijkheden en politieke keuzes in een gemeente verklaren de lokale verschillen. Maar lokale besturen nemen daarnaast ook andere initiatieven om mantelzorgers te ondersteunen die minstens even waardevol zijn. Iedere gemeente biedt ook professionele thuiszorg aan, zelf of in samenwerking met partners.⁵ In het kader van 'dementievriendelijke gemeenten' kunnen nog diverse andere initiatieven worden opgenomen. De Alzheimer Liga Vlaanderen en haar Familiegroepen (Jong)Dementie reiken hierbij de hand uit.

Hilde Lamers

³ <http://www.jovandeurzen.be/nl/vlaanderen-zet-op-waardering-en-ondersteuning-van-mantelzorgers> (toegang 1 juli 2016).

⁴ <http://www.jovandeurzen.be/nl/vlaanderen-investeert-om-mensen-zolang-mogelijk-thuis-te-kunnen-verzorgen> (toegang 26/08/2016). De lijst met de erkende centra voor dagverzorging zijn terug te vinden op de website van het Agentschap Zorg & Gezondheid: <https://www.zorg-en-gezondheid.be/dagverzorgingscentra>.

⁵ Naar nieuwsbrief VWSG -week nr. 33 (6 tot 12 september 2016): Mantelzorgpremie: wie bepaalt, betaalt.

OP WEG NAAR EEN DEMENTIEVRIENDELIJK NEDERLAND

Op Wereld Alzheimer Dag woensdag 21 september, was de eerste landelijke publiekscampagne van Samen Dementievriendelijk Nederland van start gegaan. Deze campagne heeft als doel om de kennis te vergroten over hoe om te gaan met mensen met dementie en zo Nederland dementievriendelijker te maken.

De urgentie is groot omdat het aantal mensen met dementie toeneemt door de vergrijzing. Daarnaast wonen mensen met dementie steeds langer thuis.

Zodoende komen we in onze samenleving steeds vaker mensen met dementie tegen. "Het helpt als mensen dementie niet alleen weten te herkennen, maar vervolgens ook iets kunnen betekenen voor iemand met dementie of een mantelzorgers", zegt Nienke van Wezel, projectleider van Samen dementievriendelijk.

De campagne bestaat onder meer uit trainingen en tv-commercials. In de eerste tv-commercial vertelt een vrouw met dementie hoe fijn zij het vindt

als mensen haar op weg helpen wanneer zij de weg naar huis zelf even niet meer weet. De commercial roept op om met een klein beetje moeite het leven van mensen met dementie makkelijker te maken.

Training

Op de website www.samendementievriendelijk.nl kunnen mensen zich aanmelden als dementievriendelijk en een korte online training doorlopen. Van Wezel: "In de training worden handvatten aangereikt om goed om te gaan met mensen met dementie." Naast de algemene training worden voor een aantal branches specifieke trainingen ontwikkeld. Zo zijn inmiddels de trainingen 'Op het gemeentehuis' en 'In de winkel' beschikbaar. Sinds de start van het programma op 9 mei hebben 4665 mensen zich ingeschreven als 'dementievriendelijk' en hebben 1543 mensen een basistraining gevolgd.

Initiatiefnemers

Samen dementievriendelijk is een vijfjarig programma dat door pensioenuitvoeringsorganisatie PGGM, Alzheimer Nederland en het ministerie van VWS wordt uitgevoerd, in het kader van het Deltaplan Dementie.

Ook nieuwsgierig? Kijk op www.samendementievriendelijk.nl



NIEUWS VAN ONZE ZUSTERORGANISATIE ALZHEIMER NEDERLAND DEMENTIE.NL HELPT MANTELZORGERS VOORUIT

Dit jaar is het online platform Dementie.nl live gegaan. Deze online omgeving wordt een platform voor mantelzorgers: een soort persoonlijke online omgeving die helpt in de zorg voor een naaste met dementie.

Op Dementie.nl vinden mantelzorgers antwoord op hun vragen, informatie over (omgaan met) de ziekte, ervaringsverhalen van lotgenoten en tips die hen verder helpen in de zorg. Het platform in de huidige vorm is een begin om de hulp aan mantelzorgers meer te verbinden met andere diensten online en offline binnen en buiten Alzheimer Nederland. "Met Dementie.nl bieden we de steeds groter wordende groep mantelzorgers van mensen met dementie hulp in een versnipperd zorglandschap", vertelt Jacqueline Stokman, projectleider van Dementie.nl. "We doen dit samen met een aantal maatschappelijke partners van het Deltaplan Dementie, waaronder PGGM, CZ en het Trimbos-instituut."

Laagdrempelig en gratis

"Veel mantelzorgers van mensen met dementie staan in de periode na de diagnose nog lang alleen. Juist in die jaren willen wij hulp bieden, op basis van hun eigen behoeften", legt Jacqueline uit. "Alzheimer Nederland heeft meer dan dertig jaar kennis en ervaring in huis, die we beschikbaar maken op Dementie.nl. Daarmee biedt het platform mantelzorgers op een laagdrempelige manier toegang tot alle

informatie die hen ondersteunt in de periode na de diagnose tot een eventuele opname." Alle informatie is gratis toegankelijk. Registreren is alleen nodig als de mantelzorgers een persoonlijk overzicht wil maken van de artikelen die hij of zij heeft gelezen. Veel gebruikers zijn enthousiast over deze functie: "Makkelijk om terug te lezen, te delen met familie en vrienden en voor mezelf een soort dagboek bij te houden met herinneringen."

Baken voor mantelzorgers

"We werken toe naar een open platform waarop alle beschikbare informatie is gebundeld: een soort baken voor mantelzorgers", vertelt Jacqueline. "Het is de bedoeling dat zij nooit een doodlopende weg bewandelen; we willen altijd kunnen doorverwijzen of verbinden. Naar contact met lotgenoten, voor het delen van ervaring, het verbinden van experts, naar beschikbare hulp in de omgeving." Zo is er ook een test voor mantelzorgers op Dementie.nl, samen met PGGM ontwikkeld. "Zodra de antwoorden erop wijzen dat overbelasting dreigt, kunnen we de mantelzorgers adviseren om naar de huisarts te gaan en andere gerichte adviezen en tips geven."

Bent u benieuwd geworden? Neem dan snel een kijkje op www.dementie.nl.

Alzheimer Nederland

THUIS LEVEN MET DEMENTIE

Wat hebben mensen met dementie en hun omgeving nodig zodat het thuis langer goed gaat? We laten dementiehoogleraar Anne-Mei The en hoogleraar klinische neuropsychologie Erik Scherder aan het woord. Beiden zijn verbonden aan de Vrije Universiteit van Amsterdam.

Eenzaamheid als risicofactor voor dementie

Eenzaamheid is een grote risicofactor voor dementie, aldus hoogleraar klinische neuropsychologie Erik Scherder. Samen met hoogleraar The gaat hij de 'vergeten groep' eenzame ouderen in Amsterdam in kaart brengen, onderzoeken wat het effect is van eenzaamheid en kijken welke interventies preventief werken tegen cognitieve achteruitgang.

Langer thuis wonen

Om gezond te blijven, heeft het brein verrijking nodig. Scherder: "Dus ga naar buiten, beweeg en heb een actief sociaal leven." Hij vindt het goed dat mensen langer thuis blijven wonen. Maar hij is bezorgd over de groep bij wie dat nét niet meer gaat. Als in dat stadium direct alle zorg wordt overgenomen, gaan de hersenen juist sneller achteruit. De professor pleit voor woonvormen die mensen stimuleren actief te blijven en waar partners die nog geen zorg nodig hebben zich ook thuis voelen.

Sociale benadering dementie

The vindt het belangrijk dat er een visie op dementie bestaat waarbij de mens en zijn beleving en relaties centraal staan. Haar aanpak heet 'de sociale benadering van dementie'. De sociale benadering omvat drie dimensies: medisch (veranderingen in het brein), psychologisch (hoe ga je ermee om) en sociaal (gevolgen voor sociale relaties). De wisselwerking tussen de domeinen bepaalt hoe iemand met dementie zich voelt.

Kwaliteit van leven

Ook blijkt dat mensen beter met de dementie kunnen omgaan als ze andere manieren vinden om zin te geven aan hun leven. The vertelt over een hersenwetenschapper die Alzheimer kreeg. Hij ging ermee om op zijn manier: door heel veel te lezen." Toen dat niet meer kon, ging hij schilderen. Hij kon zich weer uiten en de relatie tussen hem en zijn vrouw verdiepte zich zelfs." The wil met haar 'hoopvolle benadering' recht doen aan de mensen die leven met de ziekte. "Ook al is er nog geen genezing, er zijn zat mogelijkheden om de kwaliteit van leven van mensen met dementie én hun naasten te verbeteren."

Naar: <https://www.mijngezondheidsgids.nl/thuisleven-dementie/>



PROF-AWARD VOOR WEST-VLAAMS BUDDYPROJECT 'HET VENTIEL'

Het internationaal consortium PRoF is gekend voor zijn innovatieve oplossingen rond zorg & wonen. Dit jaar vierde PRoF zijn 7-jarig bestaan met zijn bekende themadagen op 13 en 14 september. Twee PRoF-initiatieven werden hierbij voorgesteld die het resultaat zijn van de unieke PRoF-methode: het PRoF-Denkpad. Dit jaar brachten zij de revolutionaire 'The Flexible Patient Room in the Future' of PRoF 5.0 en daardoor meteen een zicht op 'De mondiger patiënt in de toekomst en de invloed op de Zorgarchitectuur, -Infrastructuur en -Organisatie'. Naar jaarlijkse gewoonte werden ook de zeer gegeerde PRoF-Awards voor zorgorganisatie, Zorgresearch en de 'Special Honory Award' uitgereikt.

De PRoF-Award voor Organisatie in de Zorg ging dit jaar naar 'Het Ventiel', het West-Vlaams buddyproject voor personen met jongdementie.
(<http://www.prof-projects.com>)



PIJN BIJ DEMENTIE

Behalve de geheugenstoornissen, gedragsveranderingen en een cruciale achteruitgang in het algemene functioneren, wordt dementie ook gekarakteriseerd door een veranderde pijnbeleving. Pijn bij dementie is daarnaast een vaak onbekend en -herkend fenomeen. Het aantal studies die de pijnprevalentie bij dementie bestudeerd hebben, zijn daarom ook schaars. Onderzoekers van de Vrije Universiteit Amsterdam hebben dit laatste echter onderzocht en concludeerden dat pijn voorkomt bij ongeveer de helft van de patiënten, bij zowel Alzheimerdementie (45,8%), alsook vasculaire dementie (56,2%) en gemengde Alzheimer-vasculaire dementie (53,9%) [1]. Bij andere dementietypes, zoals frontotemporale dementie en dementie met Lewy lichaampjes*, werden er tot op heden geen epidemiologische studies* uitgevoerd. De reden waarom individuen die lijden aan de vasculaire varianten een ietwat verhoogde pijnbeleving hebben (+8%), kan gezocht worden bij het verschil in neuropathologie* indien vergeleken met bijvoorbeeld een traditionele Alzheimerdementie. Bij vasculaire dementen zijn er voornamelijk beschadigingen in de witte stof* van de hersenen, terwijl bij Alzheimerdementie een aanzienlijk verlies optreedt van zenuwcellen in de grijze

hersenenmaterie*. Algemeen wordt er hierdoor ook aangenomen dat er bij Alzheimerpatiënten een verminderde pijnbeleving ontstaat naargelang de ziekte evolueert, hoewel dit niet altijd zo hoeft te zijn. De meest voorkomende oorzaken van pijn bij dementiepatiënten, zijn: urogenitale* infecties, problemen met het musculoskeletale systeem*, of, huidaandoeningen (bv. zweren) [2]. Bij vasculaire dementie kan dan weer spontaan pijn ontstaan, zonder aanleiding. Dit omdat de pijn prikkel door de vasculaire* problematiek anders verwerkt wordt (bijvoorbeeld na een herseninfarct).

Een belangrijk element in het onderzoek naar pijn, is dat de gedragsproblemen bij dementie deels te wijten kunnen zijn aan een toegenomen pijnbeleving. Omdat gevorderde personen met dementie niet kunnen verwoorden dat zij dergelijke pijnen doormaken, kan zich dat bijgevolg uiten in een sterk toegenomen agitatie, of zelfs depressie. In plaats van dan medicamenteus deze gedragsproblemen te behandelen, zou men eerder naar een oorzaak achter de pijn moeten zoeken [3]. Een aspirientje werkt daarom soms beter dan een antipsychoticum tegen agressie. Een manier



om pijn te kunnen opsporen bij zulke non-verbale individuen, is door middel van de beoordeling van gelaatsuitdrukkingen (kauwen, knippen met ogen, grimassen), vocalisaties (kreunen, verzwaarde ademhaling), lichaamsbewegingen en gedrag (meer huilen, agitatie) [4]. Net omdat bij Alzheimer veel pijnkernen worden vernietigd, is aanraken, knuffelen of strelen uitermate belangrijk als communicatiemiddel. De tastzin blijft immers het langste intact. Het lijkt erop dat het onderzoek naar pijn bij dementie nog in zijn kinderschoenen staat, doch niet onderschat mag worden. Het brengt tal van onderzoeksmogelijkheden met zich mee, wat hopelijk zal leiden tot bijvoorbeeld een toekomstige beoordeling van pijn bij de patiënt via non-invasieve* beeldvorming, of, een bloedonderzoek naar bepaalde chemische markers die gerelateerd zijn aan de mate van pijnbeleving.

Door: Dr. Yannick Vermeiren (postdoctoraal onderzoeker (PhD) Universiteit Antwerpen en Alzheimer Research Center Groningen, vrijwillig wetenschappelijk medewerker en consultant Alzheimer Liga Vlaanderen)



Pijn bij dementie is een vaak voorkomend doch onderschat probleem.
Bron: <http://www.cce.nl/verhalen/sensorische-integratie>

*** Lexicon:**

- *dementie met Lewy lichaampjes*: dementiesubtype waarbij er dementie optreedt ten minste 1 jaar voordat de ziekte van Parkinson aanvat (bij Parkinsondementie is het omgekeerd: eerst de Parkinson, dan pas de dementie na 1 jaar of later); deze ziekte is gekenmerkt door eiwitneerslagen onder de vorm van Lewy lichaampjes in de hersenen.
- *epidemiologische studies*: studies die zich bezighouden met het vóórkomen en de verspreiding van ziektes binnen en tussen populaties.
- *grijze hersenmaterie*: de oppervlakkige hersenschorslaag (cortex) van het brein; de diepere structuren noemt men eerder 'witte stof'.
- *musculoskeletaal*: alles wat met spieren, gewrichten, pezen en ligamenten te maken heeft.
- *neuropathologie*: specialisme dat zich bezighoudt met diagnostiek, onderzoek en behandeling van ziekten van de hersenen, ruggenmerg en zenuwen.
- *non-invasief*: methode waarbij men het lichaam niet hoeft binnen te dringen met apparatuur of andere (zoals bv. bij een operatie).
- *urogenitaal*: organen van het voortplantings- (geslachtsorganen) en urinewegstelsel (blaas en nieren o.a.).
- *vasculair*: met betrekking tot de bloedvaten.
- *witte stof*: zie 'grijze hersenmaterie' hierboven; witte stof zijn de zenuwbanen, daar waar de grijze stof een verzameling van zenuwcellen vormt (dit verklaart het kleurverschil).

Bronnen:

- [1] van Kooten J, Binnekade TT, van der Wouden JC, Stek ML, Scherder EJA, Husebø BS, Smalbrugge M, Hertogh CPM, 2016. A review of pain prevalence in Alzheimer's, vascular, frontotemporal and Lewy body dementias. *Dementia and Geriatric Cognitive Disorders* Vol. 41, pp. 220-232.
- [2] de Tommaso M, Arendt-Nielsen L, Defrin R, Kunz M, Pickering G, Valeriani M, 2016. Pain in neurodegenerative disease: current knowledge and future perspectives. *Behavioral Neurology*: ID7576292, doi: 10.1155/2016/7576292.
- [3] Pieper MJ, van Dalen-Kok AH, Francke AL, van der Steen JT, Scherder EJ, Husebø BS, Achterberg WP, 2013. Interventions targeting pain or behaviour in dementia: a systematic review. *Ageing Research Reviews* Vol. 12, pp. 1042-1055.
- [4] Herr K, Bjoro K, Decker S, 2006. Tools for assessment of pain in nonverbal older adults with dementia: a state-of-the-science review. *Journal of Pain and Symptom Management* Vol. 31, pp. 170-192.

WOONOMGEVINGEN VOOR MENSEN MET DEMENTIE

Ingenieur-architecte Iris Van Steenwinkel¹ onderzocht in haar doctoraat de architectuur van woon(zorg)gebouwen voor mensen met dementie. Dat deed ze onder leiding van prof. Ann Heylighen en prof. Chantal van Audenhove. De resultaten tonen vier manieren waarop architectuur kan ontworpen worden om mensen met dementie te ondersteunen in hun dagelijks leven.

Ontwerpen voor mensen met dementie

1. Richt strategische plekken in

De leefwereld van mensen met dementie is vol onzekerheden en wordt onbegrijpbaar. Daarom is het belangrijk plekken in te richten waar ze langere tijd op een comfortabele manier kunnen vertoeven en geborgenheid kunnen vinden. Bijvoorbeeld, een plek waar ze contact hebben met een vertrouwenspersoon (zoals een mantelzorg), waar ze naar buiten kunnen kijken, of juist een plek waar ze tot rust kunnen komen door zich terug te trekken.



Figuur 1: Deze zetel in de living biedt een dame met dementie een strategische plek. Ze heeft er spulletjes bij de hand om er op een comfortabele manier te vertoeven. Vanuit haar zetel staat ze in contact met andere mensen in huis en met de buurt.

¹ Research[x]Design, Departement Architectuur, KU Leuven

2. Voorzie alledaagse plekken en objecten

Deze groep van mensen wil en kan vaak nog deelnemen aan dagelijkse activiteiten, al dan niet op een aangepaste manier en met hulp van anderen. Voorzie daarom ruimten en objecten die deelname mogelijk maken en stimuleren, bijvoorbeeld een hobbyruimte, een muziekinstallatie, een toegankelijke tuin. Zo kan bijvoorbeeld een woonzorgcentrum een prettige woonomgeving worden, eerder dan louter een zorgomgeving.

3. Creëer hedendaagse architecturale kwaliteiten

Een geborgen en herkenbare omgeving creëren is belangrijk. Maar kwaliteiten uit hedendaagse architectuur, zijn minstens even belangrijk: licht, ruimte, relatie met en toegang tot buitenruimten, en een ordelijk interieur zonder tierlantijntjes.

4. Hou rekening met de sociale dynamiek

De toenemende afhankelijkheid van mensen met dementie kan veranderingen in persoonlijke relaties met zich meebrengen, alsook gevoelens van verlies aan controle en privacy. In het geval dat men in een woonzorgcentrum verblijft, is het samenleven met vele mensen niet altijd eenvoudig. Een woon(zorg)omgeving dient daarom keuzemogelijkheden te bieden op vlak van privacy en samen zijn. Het architectuurontwerp moet gepaste grenzen creëren tussen publieke en private plekken.

Onthoud ...

Mensen met dementie zijn gebaat bij architecturale kwaliteiten die voor de meesten onder ons een aangename woonomgeving helpen maken. Denk aan alledaagse ruimten en objecten, licht, toegang tot buitenruimten, ruimte voor privacy en samen zijn, enzovoort. Dit lijkt misschien evident, maar wordt al te vaak uit het oog verloren tussen de veelheid aan eisen omtrent zorglogistiek, kosten, regelgeving, brandveiligheid en bouwtechniek. Door te luisteren naar mensen met dementie zelf en hun naaste zorgverleners komen bovenstaande architecturale kwaliteiten weer onder de aandacht.



**ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN:
VERNIEUWDE BROCHURES**

Deze zomer hebben we gewerkt aan een hernieuwing van onze drie brochures:

- Omgaan met personen met dementie. Tips van, voor en door familieleden en mantelzorgers van personen met **BEGINNENDE** Alzheimer-dementie
- Omgaan met personen met dementie. Tips van, voor en door familieleden en mantelzorgers van personen met **MATIGE** Alzheimer-dementie
- Omgaan met personen met dementie. Tips van, voor en door familieleden en mantelzorgers van personen met **ERNSTIGE** Alzheimer-dementie

We konden rekenen op het deskundige nazicht van onze meter, Prof. Dr. Chantal Van Audenhove.

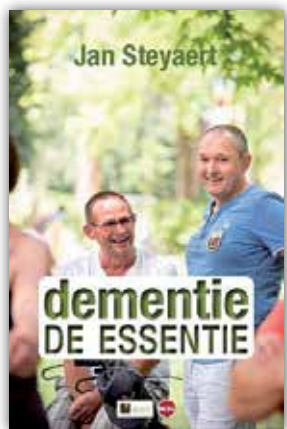
We bieden deze brochure te koop aan voor 1 euro (excl. verzendingskosten) tijdens de Familiegroepen (Jong)Dementie en tijdens infobeurzelen.

Al onze publicaties kunnen ook besteld worden op het secretariaat van de Alzheimer Liga Vlaanderen vzw, via 014 43 50 60, per e-mail secretariaat@alzheimerliga.be of via de website www.alzheimerliga.be. Wij hopen op deze wijze veel mantelzorgers en familieleden de kans te geven om goed geïnformeerd te worden.



DEMENTIE, DE ESSENTIE JAN STEYAERT

Dementie: de essentie. Daar draait het om. Jan Steyaert slaagt erin om in begrijpbare taal te schrijven over datgene wat er echt toe doet!
Hilde Lamers, directeur Alzheimer Liga Vlaanderen



In Vlaanderen leven ongeveer 122.000 mensen met dementie. Veel mensen kennen dan ook een familielid, vriend, buur of collega die er mee te maken heeft. Velen onder hen hebben nood aan een luisterend oor, goede informatie, zorg of begeleiding. De Vlaamse overheid is zich hiervan bewust en kiest dan ook voor een adequate begeleiding van personen met dementie en hun omgeving.

Deze valt of staat met een optimale zorg en ondersteuning die de persoon met dementie en zijn omgeving zelf in handen houdt en bepaald wordt door de zorg en ondersteuningsnoden van de persoon met dementie en zijn directe omgeving. Het zijn belangrijke aspecten van een algemeen zorgbeleid dat de Vlaamse regering onlangs in het geactualiseerd Dementieplan 2016-2019 heeft vastgelegd.

Om goede dementiezorg te kunnen verlenen, is het een must om kennis te verkrijgen over datgene wat er echt toe doet. In het boek 'Dementie. De essentie' plaatst Jan Steyaert (PhD), wetenschappelijk medewerker van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen, de belangrijkste informatie overzichtelijk bij elkaar. In begrijpbare taal richt de auteur zich op zowel personen met dementie en hun mantelzorgers als op mensen die beroepsmatig voor hen zorgen. En dat in de Vlaamse context. Voor docenten in het hoger onderwijs is het goed om te weten dat ook een gratis docentenhandleiding (inclusief slides) beschikbaar wordt gesteld. Dit kan digitaal opgevraagd worden via een mail aan doc@dementie.be.

Op 24 september 2016 werd 'Dementie. De essentie' tijdens de 'Werelddag Dementie' van de Alzheimer Liga Vlaanderen gelanceerd.

ISBN 9789462670785
Aantal pagina's: 120
Prijs: € 12,50. Via de e-shop van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen is het exclusief te bestellen aan € 10.
Uitgever: Epo

'HET SPEL VAN DE VERBEELDING' KASPER BORMANS

'Het Spel van de Verbeelding' opent poorten naar amusement, onthaasting, relativering maar leidt bovenal tot veel levenslust!
Hilde Lamers, directeur Alzheimer Liga Vlaanderen



'Het spel van de verbeelding' nodigt uit tot een nieuwe vorm van communicatie, gericht op emotie, het zintuiglijke en het onbewuste. Het spel is toepasbaar in de context van dementie maar ook ver daarbuiten. Onze dialogen beperken zich vaak tot feiten en informatie en bij mensen met dementie wordt die manier van communiceren gaandeweg moeilijker. Kasper Bormans, de 'wetenschappelijke dromenvanger', heeft er zijn missie van gemaakt om de levenskwaliteit van mensen met dementie en hun omgeving te vergroten en communicatie speelt voor hem een cruciale rol. Zijn vertrekpunt: er bestaan geen foute verhalen en het is vanuit dat inzicht dat hij eerder 'Wat Alz?' samenstelde, een boek vol boeiende dagdromen van mensen met dementie.

Onder impuls van M - Museum Leuven ontwikkelde Kasper Bormans na dat succes 'Het Spel van de Verbeelding'. Want wat als we nog zoveel van elkaar kunnen leren? Wat als we voortaan een 'extra dementie' kunnen geven aan onze gesprekken? Hoe kunnen we dat aanpakken? Op basis van recent wetenschappelijk onderzoek en empirische studies naar optimale communicatie - zowel bij mensen met dementie als bij anderen - kwam Kasper Bormans tot een uitgebreide speldoos. In de doos vind je maar liefst 165 speelkaarten die je soms met een beetje en soms

met veel verbeelding tot een oneindig aantal nieuwe en luchtige verhalen kan verbinden. "We hebben iets te leren van mensen met dementie", aldus Kasper Bormans. De speldoos is er om de verbeelding van mensen met dementie en hun omgeving te activeren. Daarnaast schreef Kasper er een boekje bij: 'Van spel naar levenshouding'. Want wat je ontdekt tijdens het verzinnen van verhalen, verruimt je horizon tot ver voorbij de speltafel.

Op donderdag 15 september werd 'Het Spel van de Verbeelding' voorgesteld in M - Museum Leuven. Kasper Bormans en Prof. Dr. Dirk De Wachter gingen in gesprek over de kracht van verbeelding en wat het betekent om je onuitputtelijke bron van verbeelding open te stellen. Onze Liga was hierbij vertegenwoordigd door directeur Hilde Lamers.

ISBN: 9789059087637
Doos met 165 kaartjes / 23 x 15 x 3,5 cm
Prijs: € 24,99
Uitgeverij: Davidsfonds

'DANSEN OP DE STILTE' INGRID SCHOUTEN-MINTEN

In 'Dansen op de Stilte' vervloeien de zinnen in een prachtig 'kunstpaneel' waarbij de zintuigen worden gestreeld. Voortschrijdend doorheen het boek voelt en doorleeft de lezer de gevoelens van Ingrid Schouten-Minten. Dit zonder in de uitersten van zwaarmoedigheid of euforie te vervallen. Een hart onder de riem voor zovelen die met dementie hebben te maken!
Hilde Lamers, directeur Alzheimer Liga Vlaanderen

In 'Dansen op de Stilte' beschrijft Ingrid Schouten-Minten op een indringende en soms ook zeer humoristische wijze, het proces van diagnose tot het plotselinge overlijden van haar moeder met dementie. De lezer wordt meegenomen in het emotionele proces dat naaste familieleden onvermijdelijk doormaken. Zelf zegt Ingrid over haar boek: "Het is niet zomaar een verhaal. Het is een beschrijving van de emotionele reis die ik heb gemaakt in de periode dat mijn moeder en ik langzaam maar zeker verstrikt

raakten in het web dat dementie heet."

ISBN: 978-90-812571-5-2
Aantal pagina's: 156
Prijs: € 14,95
Uitgeverij: Makanga/Roermond



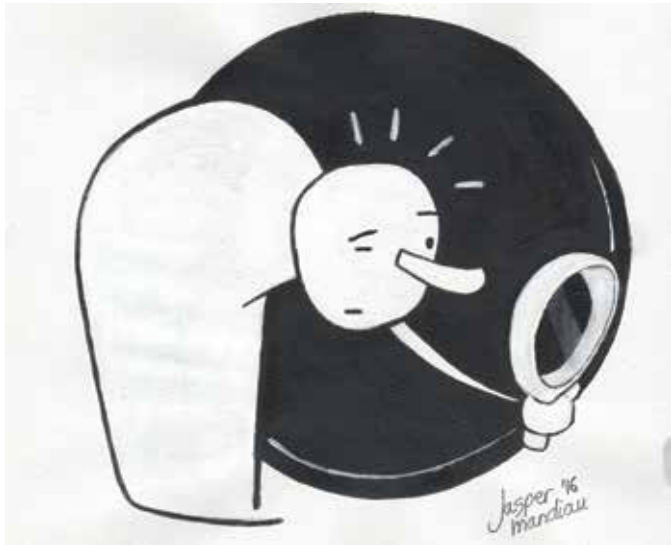
'Dansen op de Stilte' is verkrijgbaar bij alle erkende boekhandels en bekende boekensites in Nederland en België.

ALZHEIMER ONDER DE WETENSCHAPPELIJKE LOEP

Al jarenlang wordt wereldwijd naar een remedie tegen Alzheimer gezocht. Ook andere dementievormen tracht men uit te bannen. Daarnaast ijveren andere onderzoekers om op basis van goede methodologie en grondige wetenschappelijke onderbouwing te komen tot een kwaliteitsvolle zorg en begeleiding van personen met dementie, hun mantelzorgers en andere naasten. Het staat buiten kijf dat zowel fundamenteel als toegepast onderzoek belangrijk zijn.

In Vlaanderen zijn er mooie voorbeelden waarbij onderzoek in sterke mate wordt gecombineerd met praktijk- of beleidsrelevantie. Hiervan getuigen het onderzoek binnen VIND of het Vlaamse Impulsfinanciering voor Netwerken Dementie Onderzoek.¹ VIND wil de unieke combinatie van expertise in dit domein aan de Vlaamse universiteiten bundelen, de samenwerking bevorderen en de zoektocht naar een efficiëntere behandeling en betere zorg in een stroomversnelling brengen. Voor wat betreft het werkpakket 'Naar een betere communicatie bij dementie' neemt LUCAS² de leiding. Alzheimer Liga Vlaanderen verleent haar samenwerking aan bijvoorbeeld het onderzoek over het omgaan met nachtelijke onrust bij dementie. Daarnaast is de Liga lid van de Strategische Adviesraad. Hiervoor is directeur Hilde Lamers afgevaardigd.

Naast VIND zijn er nog andere lovenswaardige projecten zoals het Strategisch Basisonderzoeksproject FLIECE of 'Flanders Study to Improve End-of-Life Care and Evaluation tools'.³ De resultaten van dit universitaire studie- en valorisatieproject werden in het boek 'Palliatieve zorg, meer dan stervensbegeleiding' gebundeld (2015, J. Cohen, T. Smets, K. Pardon, L. Delliens). Het boek brengt concrete oplossingen naar voren om van palliatieve zorg een volwaardig onderdeel van de geneeskunde en de gezondheidszorg te maken. FLIECE werd gefinancierd door het Vlaams Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie. Zo ook het INTEGRATE-project dat tot doel heeft om palliatieve zorg beter te integreren in de thuisomgeving, in woonzorgcentra en in ziekenhuizen.⁴ Zowel bij FLIECE als bij INTEGRATE is de Alzheimer Liga Vlaanderen betrokken. Samen met andere verenigingen neemt zij de patiëntenvertegenwoordiging op. In hun begeleidingscommissie wordt de zetel van de Liga door directeur Hilde Lamers opgenomen.



Naast het Vlaams Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie zijn er nog andere instanties of organisaties die onderzoek mogelijk maken. Zo kennen we de Stichting Alzheimer Onderzoek (SAO) die als primaire doelstelling heeft om financiële steun te geven aan basis, klinisch en diagnostisch wetenschappelijk onderzoek naar de ziekte van Alzheimer en aanverwante hersenziekten. SAO heeft bijvoorbeeld het baanbrekend onderzoek van het team van Prof. Wim Annaert (VIB/KU Leuven) mede mogelijk gemaakt (2016).⁵ Dit onderzoek heeft belangrijke inzichten opgeleverd over de rol die γ -secretases spelen in de ontwikkeling van de ziekte van Alzheimer. Deze γ -secretases dragen bij tot de overmatige productie van het amyloïd- β -eiwit dat bij Alzheimerpatiënten samenklit tot 'amyloïde plaques', die uiteindelijk mee de communicatie tussen hersencellen verstoren. Onderzoeker Ragna Sannerud (VIB/KU Leuven) nam samen met collega-onderzoekers de verschillen tussen twee types van γ -secretases onder de loep. Dit heeft geleid tot een doorbraak die nieuwe perspectieven kan opleveren in de zoektocht naar een behandeling voor Alzheimer. De onverwachte ontdekking onderstreept het belang van basisonderzoek.⁶

Onderzoek is noodzakelijk om tot goede medicamenteuze behandeling te komen. Momenteel zijn er in België vier medicijnen tegen Alzheimer op de markt. Deze middelen bestrijden enkel de symptomen, niet het voortschrijden van de ziekte. Maar momenteel loopt er wel een onderzoek waarbij een

hoopgevend medicijn tegen Alzheimer in ontwikkeling is. Het betreft een studie met aducanumab. De resultaten van fase 1 van deze studie werden op 1 september 2016 gepubliceerd in het gezaghebbende tijdschrift 'Nature'⁷, en omwille van de meer dan hoopgevende resultaten nadien ook opgepikt en gepubliceerd in de wereldpers. Aducanumab is een antilichaam dat zich op de eiwitklonters in de hersenen vastzet. Nadien ruimen microglia-cellen, een soort schoonmaakcellen in de hersenen die deel

uitmaken van het afweersysteem, de klonters van de baan. Nu start wereldwijd de fase 3 studies, waaraan ook Belgische ziekenhuizen zullen deelnemen. Van zodra de nieuwe resultaten zijn verwerkt, kunnen we weten of het middel écht zal werken en goed zal worden verdragen. Tot vandaag is Alzheimer nog ongeneeslijk. Maar de resultaten van dit onderzoek stemmen tot enig optimisme.

Hilde Lamers

¹ http://www.kuleuven.be/lucas/Webpaginas/Nieuws/In_de_kijker/VIND.html

² LUCAS is het interdisciplinair kenniscentrum van de KU Leuven op het gebied van zorg en welzijn.

³ <http://www.integrateproject.be/previous-project-fliece>

⁴ www.integrateproject.be

⁵ SAO-nieuwsbrief 22.07.2016.

⁶ Naar <http://www.vib.be/nl/nieuws/Pages/VIB-wetenschappers-kondigen-onverwachte-doorbraak-in-alzheimeronderzoek-aan.aspx>. Toegang 15 juni 2016.

Indien u vragen hebt over dit onderzoek of over een ander medisch gericht onderzoek, dan kan u terecht bij: patienteninfo@vib.be.

⁷ Sevigny J, Chiao P, Bussière T, et al. The antibody aducanumab reduces A β plaques in Alzheimer's disease. *Nature*. Published online September 1, 2016.

<http://www.nature.com/nature/journal/v537/n7618/full/nature19323.html>

<http://www.nhs.uk/news/2016/09September/Pages/Plaque-busting-drug-shows-early-promise-in-preventing-Alzheimers.aspx>



Word jij ons visitekaartje?



Alzheimer Liga Vlaanderen vzw zoekt enthousiaste mensen die zich vrijwillig willen inzetten voor onze regionale Familiegroepen (Jong)dementie. Onze Familiegroepen (Jong)Dementie bieden **lotgenotencontact** voor familieleden en mantelzorgers van personen met (jong)dementie.

Interesse? Neem contact op met de educatief stafmedewerker: laura.weyns@alzheimerliga.be of 0495 21 41 19; via het secretariaat: secretariaat@alzheimerliga.be of 014 43 50 60

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN PROVINCIE ANTWERPEN

ANTWERPEN CENTRUM

Contactpersoon: Julien De Leeuw, T. 0479 73 23 70, antwerpen@alzheimerliga.be

Locatie: lokalen van Gezinsbond Gewest Antwerpen, Schermersstraat 32, 2000 Antwerpen
Tijdstip: 20.15u (onthaal vanaf 19.45u) tot 22u

- 13/12/2016: Thema wordt later bepaald. Hou ook de website in de gaten.
- 07/02/2017: Thema wordt later bepaald. Hou ook de website in de gaten.

JONGDEMENTIE ANTWERPEN-CENTRUM

Contactpersoon: Julien De Leeuw, T. 0479 73 23 70, antwerpen@alzheimerliga.be

Locatie: lokalen van Gezinsbond Gewest Antwerpen, Schermersstraat 32, 2000 Antwerpen
Tijdstip: 20.15u (onthaal vanaf 19.45u) tot 22u

- 17/11/2016: Intimiteit en seksualiteit. We gaan in gesprek rond dit thema met dr. Satya Buggenhout. Ouderpsychiatrie (upc KULeuven en Woonzorgnet Dijleland)

BERCHEM

Contactpersoon: Raymonda Poeck, T. 03 340 46 80, berchem@alzheimerliga.be

Locatie: zaaltje 'Paviljoen' van de kerk 'De Verezen Heer', Berchemstadionstraat 8, 2600 Berchem
Tijdstip: afwisselend namiddag en avond

- 29/11/2016: Contact maken via reminiscentie. Van 14u tot 16u
- 31/01/2017: Een toast op het nieuwe jaar, gezellig samen zijn met hapje en drankje. Van 14u tot 16u.

BONHEIDEN

Contactpersonen: Jenny Claes, T. 015 20 71 17, bonheiden@alzheimerliga.be

Micheline Janssens, T. 015 51 72 58,
Locatie: woonzorgcentrum Den Olm, Schoolstraat 55, 2820 Bonheiden
Tijdstip: 14 tot 16u

- 15/11/2016: Palliatieve zorg en dementie

BRECHT

Contactpersonen: Bart Neefs, T. 03 330 11 20, brecht@alzheimerliga.be

Locatie: lokaal dienstencentrum Het Sluisken, Gasthuisstraat 11, 2960 Brecht
Tijdstip: afwisselend namiddag en avond

Nieuwe data volgen zodra gekend. Hou ook de website in de gaten.

EKEREN

Contactpersoon: Ria Van den Broeck, T. 0474 80 59 54, ekeren@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum Hof De Beuken, Geestenspoor 73, 2180 Ekeren
Tijdstip: 19.30 – 22u

- 20/10/2016: Wat als de diagnose 'dementie' is?
- 12/01/2017: De persoon met dementie blijft zo lang mogelijk thuis

GEEL

Contactpersoon: Rina Meeus, T. 0474 49 94 90, geel@alzheimerliga.be

Locatie: afwisselend
Tijdstip: afwisselend

- 08/12/2016: Zorgen voor jezelf, hoe doe je dat?
Tijdstip: van 19.30 tot 21.30u
Locatie: Huis Perrekes, Zammelseweg 1, 2440 Geel - Oosterlo

HEIST OP DEN BERG

Contactpersoon: Ilse Van Dessel, heistopdenberg@alzheimerliga.be

Locatie: lokaal dienstencentrum De Pit / Inloophuis Dementie, Boonmarkt 27, 2220 Heist-op-den-Berg
Tijdstip: 14u
Deelname: € 2

- 22/11/2016: Vroegtijdige zorgplanning - ACP gesprekken
- 20/12/2016: Afronding van het werkjaar

HERENTALS

Contactpersoon: Dany Vrydag, T. 0484 79 89 11, herentals@alzheimerliga.be

Locatie: afwisselend

- 9/11/2016 van 18 tot 20u, lokaal dienstencentrum 't Convent, Begijnhof 17, 2220 Herentals. Dementievriendelijke woonomgeving. Door Thuiszorgcentrum.
- 14/12/2016: van 18 tot 20u in het lokaal dienstencentrum 't Convent, Begijnhof 17, 2200 Herentals
Omgaan met verlies: Familieleden en mantelzorgers komen na de diagnose in een fase terecht waarin ze stilaan (en steeds) moeten afscheid nemen. Wat met de eigen gevoelens van eenzaamheid, ontkenning, schuldgevoelens, zich onbegrepen voelen, ... Hoe verwerk je dit verlies en hoe kan je er mee omgaan? waarbij er gelegenheid is tot het uitwisselen van ervaringen en vragen stellen. Door Liesbeth Van Eynde, Expertisecentrum Dementie Tandem.

LIER

Contactpersoon: Christine De Smet, T. 03 490 01 30, lier@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum Sint-Jozef, Koningin Astridlaan 4, 2500 Lier
Tijdstip: afwisselend

- 01/12/2016: Begrijpen en begrepen worden. Van 14u tot 16u.
- 26/01/2017: Fasen in het dementieproces. Van 14u tot 16u.

MECHELEN

Contactpersoon: Peggy Goossens, T. 015 47 81 24, mechelen@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum De Lisodde, Frans Broersstraat 1, 2800 Mechelen
Tijdstip: afwisselend

- 05/12/2016: De beleving van de mantelzorger. Van 14.30 tot 16.30u.

MECHELEN JONGDEMENTIE

Contactpersoon: Hilde Weckhuysen, T. 0470 29 11 16, jongdementiemechelen@alzheimerliga.be

Locatie: 't moNument, Lijsterstraat 2, 2800 Mechelen

- 12/12/2016: Hoe omgaan met veranderend gedrag? Van 19.30 tot 21.30u

MOL

Contactpersoon: Rob Philipsen, T. 014 33 15 50, mol@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum Witte Meren, Collegestraat 69, 2400 Mol
Tijdstip: vrijdagavond, van 19 tot 21u

- 02/12/2016: Lezing 'Diagnose en medicatie bij dementie' door Jaak Gielen, geriater Sint-Elisabethziekenhuis Turnhout.

TURNHOUT

Contactpersoon: Marleen Mesuere-Jooris, T. 03 314 60 93, turnhout@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum De Wending, Albert van Dyckstraat 18, 2300 Turnhout
Tijdstip: 19.30u (onthaal vanaf 19u), einde rond 21.30u

- 17/11/2016: Palliatieve zorg en dementie. Spreker: Ispahan Turnhout

JONGDEMENTIE TURNHOUT – IN SAMENWERKING MET ONS ZORGNETWERK VZW

Contactpersoon: May Verheijen, T. 03 314 43 73, jongdementieturnhout@alzheimerliga.be

Locatie: 't Kaffee, woonzorgcentrum De Wending 1, Albert Van Dyckstraat 18, 2300 Turnhout
Tijdstip: van 19.30 tot 21.30u

Nieuwe data volgen zodra gekend. Hou ook de website in de gaten.

WIEKEVORST

Contactpersonen: Steffi Van Besouw, wiekevorst@alzheimerliga.be

Locatie: lokaal dienstencentrum Het Pluspunt, Sint-Jozefstraat 15, 2222 Wiekevorst
Tijdstip: 14 tot 15.30u

Deelname: € 2

Elke eerste dinsdag van de maand

WILRIJK

Contact: woonzorgcentrum Sint-Bavo, T. 03 820 73 00, wilrijk@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum Sint-Bavo, Sint-Bavostraat 29, 2610 Wilrijk
Tijdstip: 13.30 tot 15.30u

- 18/11/2016: Onderwerp nog te bepalen

ZWIJNDRECHT – IN SAMENWERKING MET ECD ORION

Contactpersoon: Koen Dockx, T. 03 253 29 29, zwijndrecht@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum De Regenboog, Regenbooglaan 14, 2070 Zwijndrecht
Tijdstip: 19 tot 21u

- 17/11/2016

Locatie: A.Z. Sint-Blasius (grote vergaderzaal), Kroonveldlaan 50, 9200 Dendermonde

- 14/12/2016: Vroegtijdige zorgplanning

EEKLO

Contactpersoon: Frederik Kochuyt, T. 0486 44 07 09, eeklo@alzheimerliga.be
Locatie: lokaal dienstencentrum Zonneheem, Schietspoorstraat 9, 9900 Eeklo
Tijdstip: 14 tot 16u

- 10/11/2016: *Vergeten alleen is geen dementie, milde vergeetachtigheid*

GENT

Contactpersonen: Jan Barbe, T. 09 223 02 82, gent@alzheimerliga.be
Locatie: polyvalente zaal van het Tempelhof, St. Margrietstraat 36, 9000 Gent
Tijdstip: 19.30u

- 08/11/2016: *Belang om te blijven bewegen - Bjorn De Raedt*
- 13/12/2016: *Beleving van een persoon met dementie - Nele Van Schelvergem*

JONGDEMENTIE GENT - IN SAMENWERKING MET ECD PARADOX

Contactpersoon: Veerle De Bou, T. 09 233 14 38, Veerle.debou@ecd-paradox.be
Locatie: regionaal expertisecentrum dementie Paradox, Molenaarsstraat 34, 9000 Gent (parking woonzorgcentrum Sint Jozef)

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN PROVINCIE LIMBURG

BERINGEN

Contactpersoon: Myriam Dhulst, T. 0484 67 49 14, beringen@alzheimerliga.be
Locatie: vzw Thuisverzorging de 'Eerste Lijn', Koolmijnlaan 86, 3580 Beringen
Tijdstip: 13.30 tot 15.30u

- 24/11/2016: *Procedure vermiste personen*

BREE

Contactpersoon: Tamara Mackendas, T. 089 56 38 94, bree@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum de Gerkenberg, Meeuwerkiezel 90a, 3960 Bree
Tijdstip: ledere 1ste maandag van de maand. Inloop om 19.15u en aanvang is om 19.30u. Het einde is rond 21u voorzien.

- 07/11/2016: *Communicatie*
- 05/12/2016: *Draagkracht en draaglast*
- 09/01/2017: *Moeilijk hanteerbaar gedrag*
- 06/02/2017: *Kennismaking + overlopen afspraken*

JONGDEMENTIE HASSELT

Contactpersoon: Evy Van Doninck en Lindsay Vanhaeren, T. 011 24 93 57, jongdementiehasselt@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Sint-Elisabeth, Demerstraat 80, 3500 Hasselt
Tijdstip: 19.30 tot 21.30u

- 18/01/2017: *Nieuwjaarsactiviteit*

MAASEIK

Contactpersoon: Miek Vandenberg, T. 089 56 38 94, maaseik@alzheimerliga.be
Locatie: vergaderzaal woonzorgcentrum De Maaspoorte, Sionstraat 21, 3680 Maaseik
Tijdstip: ledere 3de maandag van de maand. Inloop om 19.15u en aanvang is om 19.30u.

- 21/11/2016: *Communicatie*
- 19/12/2016: *Draagkracht en draaglast*
- 16/01/2017: *Moeilijk hanteerbaar gedrag*
- 20/02/2017: *Kennismaking + overlopen afspraken*

OVERPELT

Contactpersonen: Wendy Ceelen en Veerle Janssen, T. 011 80 56 56, overpelt@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Immaculata, Dorpsstraat 58, 3900 Overpelt
Tijdstip: 19.30 tot 21.30u

- 08/12/2016: *Palliatieve zorg en dementie*
- 16/02/2017

JONGDEMENTIE OVERPELT

Contactpersonen: Wendy Ceelen en Veerle Janssen, T. 011 80 56 56, jongdementieoverpelt@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Immaculata, Dorpsstraat 58, 3900 Overpelt
Tijdstip: 20 tot 22u

- 29/11/2016
- 17/01/2017

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

AALTER

Contactpersonen: Jessica Van der Plaetsen en Isabel Claeys, T. 09 391 09 77, aalter@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Veilige Have, Lostraat 28, 9880 Aalter (in de cafetaria)

- 24/11/2016: *Getuigenis van een mantelzorger: over het leven en omgaan met een persoon met dementie. Om 14u*
- 15/12/2016: *Gezellig samenzijn als afsluiting van het voorbije jaar met familieleden, mantelzorgers en vrijwilligers. Een hapje en drankje wordt voorzien. Om 14u*

DEINZE

Contactpersonen: François Van de Weyer, T. 09 330 77 14, Pierre Van Houcke, T. 09 372 83 50, deinze@alzheimerliga.be
Locatie: zaal 'De Rekkeling', D. Delcroixstraat 1A, 9800 Deinze
Tijdstip: telkens van 14 tot 16u

- 22/12/2016: *Gezellig samenzijn voor eindejaar!*

DENDERMONDE

Contact: Dr. Roland Pieters, T. 052 20 19 57 of 0475 72 32 24, dendermonde@alzheimerliga.be

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN PROVINCIE VLAAMS-BRABANT

AARSCHOT

Contactpersoon: Jacqueline Alaerts, T. 016 48 90 41, aarschot@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Sint-Rochus, Albertlaan 2, 3200 Aarschot
Tijdstip: van 19.30 tot 21.30u

- 19/12/2016: *Heeft het nog zin dat ik langs ga bij een persoon met dementie? Katja Van Goethem, ervaringsdeskundige*

BRUSSEL

Contactpersoon: Greet Pernet, brussel@alzheimerliga.be
Locatie: afwisselend
Tijdstip: afwisselend

- 26/11/2016: *Onthaal: 14u - Start: 14.30u*
Gastspreker: Beatrijs Mevesen - Vrederechter kanton Neerpelt-Lommel

Tijdstip: 19.30 tot 21.30u

- 05/12/2016: *Vraag het aan ... de logopedist. De logopedist is van vele markten thuis. Zij kunnen ons tips en advies geven met betrekking tot het maaltijdgebeuren, maar ook met betrekking tot communicatie.*

SINT-NIKLAAS

Contactpersoon: Lut Heyndrickx, T. 0468 27 93 46, sintniklaas@alzheimerliga.be
Locatie: lokaal dienstencentrum (LDC) De Wilg, Lamstraat 23, 9100 Sint-Niklaas
Tijdstip: afwisselend namiddag en avond

- 24/11/2016: *Humor als medicijn - Hein Vanhuysse, animatieverantwoordelijke WZC Ter Lembeek (samenwerking met Praatcafé dementie)*
Tijdstip: 19.30 tot 21.30u
Locatie: bibliotheek Sint-Niklaas, Hendrik Heymanplein 3, 9100 Sint-Niklaas
- 08/12/2016: *Gezellig samenzijn en ervaringen uitwisselen.*
Tijdstip: 19 tot 21u
Locatie: LDC De Wilg, Lamstraat 23, 9100 Sint-Niklaas

WONDELGEM

Contactpersoon: Anneleen Steyaert, T. 09 216 19 69, wondelgem@alzheimerliga.be
Locatie: cafetaria woonzorgcentrum De Liberteyt, Vroonstalledries 22, 9032 Wondelgem
Tijdstip: 19 - 21u

- 29/11/2016: *Film: 'Away from her' met nabespreking*

Locatie: Expertisecentrum Dementie Broes, Haachtsesteenweg 76, 1210 Sint-Joost-ten-Node

DILBEEK

Contactpersonen: Jan Hertecant, na 18u (T. 0485 78 06 92 of 02 568 06 44) of Nathalie Van Dorpe/Ann Vermoesen (T. 02 568 07 10), dilbeek@alzheimerliga.be
Locatie: cafetaria seniorencentrum Breugheldal, Itterbeeksebaan 210, 1701 Itterbeek
Tijdstip: vanaf 19.30u

- 28/11/2016: *Toneelstuk Oblivium*
Emotie, inleving en begrip voor de problematiek gaan op een evenwichtige en toch confronterende manier hand in hand. Gebracht door de Theaterfactorij.

JONGDEMENTIE LEUVEN - IN SAMENWERKING MET ECD MEMO

Contactpersonen: Annemie Janssens, memo@dementie.be, T. 016 50 29 06, Jacqueline Alaerts,

REGIONALE WERKING

T. 016 48 90 41, jongdementieleuven@alzheimerliga.be
Locatie: lokaal dienstencentrum Wijnveld, Wingerdstraat 14, 3000 Leuven
Tijdstip: 20u

• 29/11/2016: *Opmaken van een zorgplan. Hoe en wanneer start ik er mee? De mogelijkheden van zorg en ondersteuning vanuit de zorgcirkels jongdementie. Door de coördinator zorgcirkels jongdementie.*

STEENOKKERZEEL-MELSBROEK-PERK

Contactpersoon: Viviane Redant, T. 02 751 98 26, steenokkerzeel@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Floordam, lokaal dienstencentrum Omikron, Vanheylenstraat 71, 1820 Melsbroek
Tijdstip: van 17 tot 19u

Nieuwe data volgen zodra gekend. Hou ook de website in de gaten.

PAJOTTENLAND

Contactpersoon: Jasmijn Driegelinck, pajottenland@alzheimerliga.be
Locatie: cafetaria van woonzorgcentrum Mater Dei, Molenhofstraat 31, 1670 Heikruis
Tijdstip: van 19 tot 21.30u

Er wordt telkens een thema besproken, waarbij de aanwezigen vragen kunnen stellen en ervaringen kunnen uitwisselen. Opvang en/of vervoersproblemen? Wij zoeken samen een gepaste oplossing. Bel 02 398 00 18 (Jasmijn Driegelinck en Veerle Derijcke).

• 29/11/2016: *Comfortzorg bij dementie*

TIENEN

Contactpersoon: Veronique Reynaerts, tienen@alzheimerliga.be
Locatie: lokaal dienstencentrum Sint-Alexius, Veldbornstraat 26, 3300 Tienen
Tijdstip: 19 tot 21u

• 15/12/2016

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN PROVINCIE WEST-VLAANDEREN

BRUGGE

Contactpersonen: Bernard Gabriels, T. 050 35 55 18, brugge@alzheimerliga.be
Marie-Jeanne Goossens, T. 050 36 40 56
Locatie: woonzorgcentrum Westervier, Speelpleinlaan 44, 8000 Brugge
Tijdstip: 14 tot 16u

• 16/11/2016: *Communicatie: begrijpen en begrepen worden*
• 18/01/2017: *Omgaan met agressie, hoe voorkomen?* Hilde Henderyckx

KORTRIJK

Contactpersonen: Ivan Vandecandelaere (referentiepersoon dementie woonzorgcentrum De Ruyschaert) T. 056 24 55 24, ivan.vandecandelaere@de-ruyschaert.be, Hilde Roelands (referentiepersoon dementie, woonzorgcentrum Sint-Carolus) T. 056 24 52 71, kortrijk@alzheimerliga.be
Tijdstip: 14 tot 16u

• 13/12/2016: *Locatie: woonzorgcentrum De Ruyschaert, Kloosterstraat 25, 8510 Marke*

JONGDEMENTIE KORTRIJK - IN SAMENWERKING MET ECD SOPHIA

Contact: Charlotte Cool, T. 056 32 10 75, jongdementiekortrijk@alzheimerliga.be
Locatie: regionaal expertisecentrum dementie Sophia, Budstraat 20, 8500 Kortrijk

Tijdstip: 14 tot 16u

• 25/11/2016

OOSTENDE

Contactpersonen: Hilde Rentmeesters, T. 059 55 55 90, Evelien Cheroutre, T. 0498 70 09 10, oostende@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum De Boarebreker, Käirostraat 82, 8400 Oostende
Tijdstip: van 19.30 tot 21.30u
Inkom: leden Alzheimer Liga Vlaanderen gratis, niet leden € 2

• 15/12/2016: *Zorg voor jezelf als mantelzorg. Spreker: psycholoog An*

ROESELARE

Contactpersonen: Marian Claeys, T. 051 24 96 54, roeselare@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Ter Berken, Zijstraat 59, 8800 Roeselare
Tijdstip: 13.45 tot 15.45u (onthaal vanaf 13.30u).

• 29/11/2016: *Vroegtijdige zorgplanning... al over gehoord, maar wat kan de meerwaarde zijn voor families die geconfronteerd worden met dementie?* Ann Behaeghel, referentiepersoon dementie

STEUN ONS: DOE EEN GIFT!

Rob Philipsen, secretaris-penningmeester

Alzheimer Liga Vlaanderen vzw is een vrijwilligersorganisatie die maar kan bestaan dankzij giften en legaten van sympathiserende personen en instanties. Alle storting van giften in eenzelfde jaar mogen samengeteld worden om het giftentotaal te bepalen. Alzheimer Liga Vlaanderen is door de wetgever gemachtigd om fiscaal aftrekbare giften te ontvangen. Dit wil zeggen dat u vanaf een storting van in totaal minstens 40 euro per jaar (storting lidgeld niet inbegrepen) een belastingvermindering krijgt van 45%! Wij maken uw attest op en sturen u dit binnen de drie maanden na het einde van het schenkingsjaar. Spijtig genoeg is er (nog) geen belastingvermindering mogelijk voor schenkers die wegens een laag inkomen geen belasting betalen. Zij kunnen hun gift best laten storten door iemand die wel kans maakt op belastingvermindering.

Vele weldoeners storten giften naar aanleiding van speciale gebeurtenissen zoals jubileum, verjaardag, overlijden, Werelddag Dementie of symposium. Anderen organiseren een benefietactie zoals een wandelmarathon of een wafelslag om ons te kunnen sponsoren. Alle redenen zijn geschikt om een goed doel als onze Liga te steunen!

U kan onze goede bedoelingen ook steunen door ons te vermelden in uw testament. Legaten zijn voor ons een welkome bron van inkomsten en u mag er gerust in zijn dat wij uw nalatenschap alle eer zullen aandoen.

Dankzij giften en legaten is Alzheimer Liga Vlaanderen gegarandeerd onafhankelijk van politieke, religieuze of economische belangen en kan zij pluralistisch en zelfstandig werken.

Laat ons samen dementie draagbaar maken: doe een gift of vermeld ons in uw testament!